

ZRNO

ZRELOSŤ · NÁDEJ · ORIENTÁCIA

Časopis chce reagovať na aktuálne otázky mladých slovenských katolíkov.

Poskytuje priestor na diskusiu a vyjadrenie osobných názorov. Preto jednotlivé príspevky nie vždy vyjadrujú mienku redakcie.

Vychádza štvrtročne

Adresa redakcie:

Svoje príspevky, ohlasy, návrhy, kritické postrehy, ilustrácie alebo fotografie, podpísané krstným menom /pseudonymom/ s uvedením veku, prípadne okresu, vložte do obálky a odovzdajte ju tomu, od koho ste dostali tento časopis. Na obálku napíšte "Zrno".

Redakcia si vyhradzuje právo na štylistickú úpravu a skrátenie príspevkov.

3/89

●BSAH●BSAH●BSAH●BSAH●BSAH

Váš Život je svedectvom /Ján Pavol II. mladým/	3
Košickí mučeníci /Medailón k 370. výročiu/	4
Zo stretnutia /teológ medzi nami/	9
Osudy jedného pastiera /predstavujeme otca J.Ch.Korca/	12
Pár slov o ... /R. Guardini o odpočinku/	19
Francúzska revolúcia /pohľad súčasného historika/	20
Sex - erotika - láska /o vzťahoch medzi mladými/	23
Ako spestriť katechézu /postrehy uznávanej odborníčky/	26
Semmering /reportáž z festivalu/	29
Narkomanka /svedectvo o premožení drogy/	32
WROCLAW /pozvánka na stretnutie mládeže/	39
Z vašej tvorby /poézia/	40

Ján Pavol II. mladým

VÁŠ ŽIVOT JE SVEDECTVOM

Kristus vás volá, aby ste sa zaangažovali za dobro. Chce, aby ste budovali spoločnosť, v ktorej by sa pestovali mravné hodnoty, aké Boh chce vidieť v srdci a v živote človeka.

Kristus vás vyzýva, aby ste boli vernými Božími deťmi, pracovníkmi za dobro, za spravodlivosť, za bratstvo, za lásku a svornosť.

Kristus vás povzbudzuje, aby ste nosili vo svojom duchu a vo svojich činnostiach podstatu evanjelia: lásku k Bohu a lásku k človekovi. Lebo iba takýmto spôsobom, takýmto chápaním hĺbky človeka v Božom svetle budete schopní účinne pracovať, aby spoločnosť, ktorú budete budovať, rešpektovala dôstojnosť, slobodu a práva jednotlivcov. Týmto jednotlivcami ste vy a tí, ktorí sú Božími dieťkami a nosia náročné meno vašich bratov.

Táto cesta zaangažovanosti za človeka nie je ľahká. Aby ste v nej mohli vydržať, potrebujete mať hlbokú motiváciu, ktorá by bola schopná premôcť únavu a skepticizmus, pochybnosť, ba aj úsmev tých, ktorí zahľadení do svojho pohodlia, naivne pozorujú tých, čo sú schopní altruizmu.

Pre vás, mladých kresťanov, touto základnou novotou, ktorá je schopná pretvoriť vaše činnosti, je viera v Krista. Táto viera vás učí, že sa vyplatí byť lepšími, pracovať za lepšiu spoločnosť, brániť nevinných,

utláčaných a že sa vyplatí dávať väčšiu úctu spolublížnemu.

Boh chce, aby ľudská bytosť bola nielen rešpektovaná spolublížnym, ale ním aj milovaná. Toto je najvyšší cieľ, ku ktorému vás vyzýva vaša kresťanská viera.

Cirkev dúfa, že s pohľadom upretým na dobro a oživovaným vierou budete môcť odporovať filozofiám egoizmu, rozkoše, zúfania, nenávisťi a násillia. Veď poznáte trpké ovocie, ktoré toto všetko prináša so sebou. Prírodným dôsledkom egoizmu a bezpodmienečnej rozkoše je zúfalstvo, ktoré vedie k filozofii nihilizmu. Opravdivý mladý človek verí v život a prekypuje nádejou. Je presvedčený, že Boh ho volá v Kristovi, aby sa celkom naplnil, dcarel a dosiahol plný rast.

Vy ste povolání učiť iných úlohu lásky, kresťanskej lásky, ktorá je súčasne ľudskou i božskou láskou.

Vy ste povinní nahradiť nenávisť civilizáciou lásky!

Toto môžete dosiahnuť cestou opravdivého priateľstva, ktoré sa učíte od Krista, ktorý vždy musí byť vašim vzorom a priateľom.

Vašu vieru musíte ukzovať vo svojich životoch, obohacujúc iných svedectvom, ktoré je živé, radostné, plné nádeje, svedectvom, ktoré zachytí tých, čo sa dívajú na vás. Vaše kresťanské svedectvo, mladé a silné, schopné vyvolať ľudskú úctu, má veľkú evanjelizačnú silu.

KOŠICKÍ MUČENÍCI

MEDAILÓN K 370. VÝROČIU

Traja mladí katolícki kňazi, ktorí v roku 1619 vyliali krv za vieru, žili v časoch veľmi podobných našim. V kríze bola celá spoločnosť a v nej aj Cirkev. A tak ako dnes, aj vtedy bola na Slovensku hlavnou úlohou doby duchovná obroda národa.

Takéto časy kladú veľmi vysoké nároky na tých, ktorí sa chcú ponúknuť pre službu národu a Cirkvi. Žiada sa od nich, aby boli voči sebe nároční, radikálni, aby odmietali kompromisy, aby boli opravdiví aj za cenu vysokých obiet.

Košickí mučeníci sú aktuálni práve preto, že predstavujú ideál, ktorý pred dnešnú Cirkev kreslia súčasné znaky časov.

Historické súvislosti

Kto u nás hovorí o druhej polovici 16. storočia a o 17. storočí, začína tragickou bitkou pri Moháči r. 1526. Jej následky poznačili celú strednú Európu.

Moháčska tragédia však nebola náhodná. Predchádzala ju rozsiahla mocensko - politická kríza. Územie terajšieho Slovenska bolo dejiskom neprestávajúcich bojov o trón, ktoré stupňovali biedu ľudu.

Existenciu našich krajín bezprostredne ohrozovali Turci, ktorí neprehľadnú situáciu len vítali. Umožňovala im robiť plienivé výpady hlboko do nášho územia.

Panovnícky rod Habsburgovcov mobilizoval všetky sily do boja proti Turkom. Zanedbávali však územia na východ od Viedne, najmä najvzdialenejšiu časť krajiny, Sedmohradsko. Tak ho nepriamo podhodili Turkom a zapríčinili sériu neskorších povstaní s obrovskými morálnymi a materiálnymi škodami.

Je nepopierateľnou skutočnosťou, že aj náboženstvo sa v tomto čase ocitlo v ťažkej kríze. Kritika katolíckej Cirkvi začala najmä v krajinách západnej Európy. Treba priznať, že v zásade bola v mnohom oprávnená. Avšak formy a metódy kritiky neboli vždy volené najvhodnejšie. Radikálny a nezmieriteľný postoj voči katolíckej Cirkvi viedol k vzniku protestantizmu.

Dôležité je aj niečo iné. Habsburgovci sa vyhľadovali za katolíkov. Už to samé spôsobovalo, že každý, kto bojoval proti nim, staval sa proti katolíckej Cirkvi. Z prílišného prepojenia so štátnou mocou sa Cirkvi podarilo vyslobodiť až neskôr.

Ba aj sami Habsburgovci poškodzovali záujmy Cirkvi. Pri Moháči padla väčšina biskupov Uhorska. Kráľ ich stolce zámerné neobsadzoval, lebo takto mohol manipulovať s cirkevnými majetkami.

Podľa jeho príkladu si cirkevné majetky začala privlastňovať aj šľachta. A kritika Cirkvi vo forme protestantizmu jej prišla vhod.

Šľachta preto protestantizmus vítala. Na rozdiel od západných krajín, kde sa dôraz kladol na otázky učenia, boli v tomto období v našich krajinách hlavným motívom príklonu k protestantizmu teda cirkevné majetky.

Za situácie neustálych vojen upadala s úpadkom nauky a morálky automaticky aj disciplína. Najviac sa to prejavilo na disciplíne kňazov, z ktorých mnohí sa začali ženiť. Potom aj oni ochotne prijímali protestantizmus, lebo im to ospravedlňovalo a umožňovalo.

Jednoduchý ľud si väčšinou neuvedomoval o čo ide, lebo o novoty sa vo svojej biede nezaujímal. Kňazi i veriaci sa naďalej ešte dlho považovali za katolíkov. V praktickom živote bolo preto veľmi ťažko spozoro-

vať prechod jednotlivých kňazov a obcí ku protestantizmu.

Ako na situáciu reagovala katolícka Cirkev? Každý organizmus vo chvíľach ohrozenia zozbiera všetky sily na obnovu. Cirkev tak urobila na významnom Tridentskom koncile /1543 - 63/, ktorý však mal prísť už oveľa skor. Nasledujúce obdobie znamená začiatok duchovnej obnovy a prehlbenia katolíckej Cirkvi.

Celá Cirkev sa vracala k evanjeliu. Obnovovala sa disciplína, rozvinula sa výchova mladej generácie na školách všetkých stupňov. Vznikali nové rehole, obnovovali sa staré, nastal rozmach misijnej činnosti Cirkvi.

Historici tohto obdobia hovoria o veľkom diele pokresťančenia Európy. Uskutočňovala ho reformácia katolícka a reformácia protestantská. Toto obdobie zrodilo mnohých svätých, ktorí túto dobu poznamenali a ktorí ju charakterizujú.

Ako prebiehal vývoj v Uhorsku? Katolícka Cirkev v Uhorsku sa v tomto čase sústredila predovšetkým na duchovné ciele, na vnútorný život. Mala vypracovaný pozitívny program a uskutočnila viacero podujatí. Iniciatívy boli tvorivé a intenzívne - ako tomu zvykne bývať práve v krízových obdobiach, kedy organizmus podáva najväčší výkon, aby sa z nebezpečenstva dostal.

V tejto situácii vyniká zemepisná poloha Košíc. Boli križovatkou medzi severom a juhom, medzi západom a východom. Zvyšok Uhorska má na mape podobu váh, Košice sú jazýčkom týchto váh. Mesto akoby čakalo na svoju príležitosť.

V roku 1604 povstal Stefan Bočkay. Začala séria protihabsburských povstaní. Bočkay obsadil Košice, jeho vojská tiahli na západ, plienili a odvádzali ľudí do zajatia. Bol na strane protestantov proti katolíkom. Priebeh povstania však ukázal, že tu nešlo o náboženské otázky, hoci sa to tak formulovalo.

Plienením krajiny a spojením s Turkami si Bočkay nezískal sympatie. Dá sa povedať, že Bočkay dokonca protestantizmu uškodil viac, než kráť katolicizmu. Bolo to obdobie, kedy sa nábožensko - cirkevné otázky veľmi úzko prepletávali s mocensko - politickými. Uplatňovala sa nešťastná zásada "cuius regio, eius religio" - koho panstvo, toho náboženstvo.

V roku 1606 cisár Rudolf uzavrel s Bočkayom a Turkami tzv. viedenský mier, ktorý znevýhodňoval katolícku Cirkev. Na jej obranu sa postavil neskorší ostrihomský arcibiskup, Peter Pázmány, ktorý sa v tomto období dostáva do popredia verejného života.

Nová skúsenosť ukazovala Cirkvi na to hlavné, k čomu ju zaväzuje jej poslanie: na prehlbenie duchovného života. Ani prostriedky Bočkaya, ani prostriedky cisára nie sú jej prostriedkami.

Mimoriadnu dôležitosť v náboženskom živote Uhorska predstavuje Zilinská synoda v roku 1610, na ktorej sa formálne ustanovila evanjelická cirkev, čím sa skončil jej neurčitý status.

Medzi tým sa pripravuje nová konfrontácia. Začína sa 30-ročná vojna. Začiatkom augusta 1619 prichádza do Sedmohradska za Bethlenom posol z Prahy s odkazom, aby urýchlene povstal a tiahol na Viedeň. České stavy pôjdu na Viedeň zo západu. A Bethlen s ohľadom na prísľub českej koruny naozaj povstal. Toto vysvetľuje aj košické udalosti, ktoré nás zaujímajú.

Bethlen poslal časť svojho vojska na čele s Jurajom Rákoczym na územie terajšieho východného Slovenska. Jeho husári vchádzajú 4. septembra 1619 do Košíc.

O dva dni osobitná jednotka vojakov, určených na vykonávanie exekúcií, vedie troch mladých košických kňazov do mučiarne kráľovského domu. Kto boli títo kňazi?

Štefan Pongrácz

Spomedzi troch katolíckych kňazov bol najstarší, v kritickom čase mal 36 rokov. Bol vtedy predstaveným misie Spoločnosti Ježišovej /jezuitov/ v Košiciach a fakticky tu bol najvyšším predstaviteľom katolíckej Cirkvi.

Štefan bol typom koncepčným, zodpovedal by predstave univerzitného profesora.

Jeho rodiskom je Sedmohradsko, tesne susediace s terajším východným Slovenskom. Pochádzal zo starobylého rodu, patrila k vyššejj šľachte.

Osemnásťročného Štefana nachádzame na jezuitských školách. Rodina očakávala, že ich prísna disciplína a európska úroveň mu zabezpečí dosiahnutie rodových ambícií.

Ale Stefan mal možnosť spoznať na škole inú alternatívu. Jeho učitelia patrili ku kňazom, ktorí videli obnovu Cirkvi v prehĺbenom duchovnom živote. Pociťil kňazské a rehoľné povolanie.

To však znamenalo, že sa zrieka modelu, ktorý mu vnucoval rod. Keďže rodina sa svojich plánov vzdala nechcela Stefana čakať tvrdý boj.

Najprv mu vykreslili ťažkosť rehoľného života, odvolávali sa na rodovú hrdosť, začali sa vyhrážať násilím.

Stefan sa odvolal na slobodu svedomia a povedal, že Boží hlas v sebe považuje za najvyššiu hodnotu.

Devätnásťročný vstupuje do noviciátu Spoločnosti Ježišovej, ktorý rok pred ním absolvoval jeho rodák Peter Pázmány.

Prvý boj - o slobodu svedomia - vybojoval, teraz ho čakal druhý boj, dlhší a ťažší. V biblickej reči sa tomu hovorí boj starého človeka s človekom novým. Teraz si má overiť opravdivosť povolania.

Noviciát trval dva roky a po ňom si Stefan navždy vybral Spoločnosť. V čase skladania večných sľubov mal 21 rokov.

Predstavení ho posielajú do viacerých škôl študovať filozofiu, potom teológiu. V máji 1615 je vysvätený za kňaza. Mal 32 rokov a za sebou ozaj náročnú formáciu. Mal ducha Spoločnosti - bol systematický, húževnatý, dôsledný.

V roku 1616 ho nachádzame už v Humennom na jezuitskom kolégiu, ktoré bolo v tomto čase azda najexponovanejším miestom katolíckej Cirkvi v Uhorsku. Malo najviac členov, najkompletnejší program a najlepšie výsledky. Tu začal vykonávať prácu učiteľa a kazateľa.

V roku 1618 ho posielajú za predstaveného do nedávno založenej misie v Košiciach, kde bolo v tom čase málo katolíkov a celková atmosféra bola pre nich nepriaznivá.

Melichar Grodziecki

Narodil sa rok po Pongráczovi a bol pozoruhodným psychologickým typtom.

Do Košíc prišiel v poslednej chvíli, z čoho vyplýva, že ani nemal čas a možnosť proti niekomu sa previniť.

Bol Poliak, jeho rod taktiež nebol bezvýznamný. Pre nás je zaujíma-

vé, že rodina Grodzieckich bola silne katolícka, čo ovplyvnilo Melicharovú mladosť. Nepoznal rušivé momenty, aké zažil Stefan.

Študoval na jezuitských školách vo Viedni, ktorá sa z pohľadu Ríma považovala za bránu k Uhorsku i Poľsku. Z druhého konca videli Viedeň ako bránu do Ríma.

Vo Viedni dozrelo v Melicharovi kňazské a rehoľné povolanie a devätnásťročný vstupuje do noviciátu Spoločnosti Ježišovej.

Nasledujú štúdiá vo viacerých mestách, v Prahe osvedčuje okrem iného aj svoju všestrannosť a schopnosť pracovať s ľudmi.

V roku 1614 je vysvätený za kňaza ako 30-ročný. Predstavení ho ponechávajú v Prahe, kde mu zverili úrad riaditeľa Ústavu chudobných študentov.

Hoci išlo o napäté obdobie pred Bielou horou, politické boje zo zášady nechával bokom. Jeho postoj charakterizuje obnova ducha, ponor do vnútra a hĺbky, duchovná služba.

Po pražskej defenestrácii v roku 1618 predstavení usúdili, že treba mesto opustiť. V druhej polovici roku 1619 nachádzame už Melichara v Košiciach.

Zdá sa, že si ho dnes vieme predstaviť, ako vstupuje do Košíc: široko usmiaty, neúnavne podnikavý, vynachádzavý, svieži, optimistický, pripravený poslúžiť každému. Slovom sympatický, priťažlivý.

Marek Križin

Vzhľadom na vek je tretí, ale v rámci kultu sa uvádza na prvom mieste: prvý je v úradnom zozname Cirkvi i pri zobrazovaní.

Na svoju dobu mal duchovnú aj náukovú formáciu európskej úrovne. Bol blízky spolupracovníkom Petra Pázmány a predpokladalo sa, že časom zaujme miesto v uhorskej cirkevnej hierarchii. V kritickom čase bol ostrihomským kanonikom. Narodil sa v Chorvátsku v mestečku Križevci. Chorvátsko bolo najkatolíckejším krajom vtedajšieho Uhorska, Chorváti sa vyznačovali vernosťou viere, je známa ich obetavosť ako aj prudký temperament.

S Markom sa stretávame taktiež na jezuitských školách vo Viedni, kde strávi 8 rokov až do svojho deväťnásťročného roku. Ide o obdobie, ktoré

je vo formovaní mladého človeka rozhodujúcim.

Formy a ciele tejto výchovy poznáme. Dôraz sa kládol na morálny a vôbec charakterový profil mladého človeka.

Po štúdiu filozofie odchádza ako 27-ročný magister do Ríma na štúdium teológie.

V tom čase je už muža zrelý, je osobnostne, teda charakterovo i náukovo vyformovaný. Dobre si uvedomoval celkovú situáciu Cirkvi.

V Ríme vtedy už polstoročie funguje Collegium Germanico - Hungaricum, ktoré založil sám sv. Ignác pre kvalitnú formáciu schopných mladíkov z krajín strednej Európy. Po návrate domov sa im zverovali významné cirkevné úrady. Teológiu je možné študovať aj inde, no cirkevného ducha získaval mladý človek jedinečným spôsobom práve v Ríme.

Po vysvätení za kňaza odchádza 27-ročný Marek do Horného Uhorska /na Slovensko/, kde je situácia Cirkvi stále vážna. Je tu málo kňazov, disciplína uvoľnená, náboženské vedomosti na nízkej úrovni. Protestantizmus získal významné pozície.

V tom čase sa však Cirkev v Uhorsku už zorientovala. Na jej čelo sa dostáva schopný arcibiskup Peter Pázmány, ktorý zvolil aktívnu, dynamickú koncepciu postupu. Mimoriadnu pozornosť venuje svojim kňazom.

Marek taktó nachádza podmienky, aké si horlivý apoštol môže len želať: veľa náročnej práce, ale aj dobré vedenie.

Peter Pázmány si mladého Marka Križina ponechal blízko seba a zveruje mu výchovu mládeže. Vedie ho, aby vnikal do problémov cirkevného organizmu a postupne mu zveruje aj náročnejšie úlohy. V roku 1616 sa Križin stáva ostrihomským kanonikom.

O dva roky je vyslaný na východné Slovensko, aby v Krásnej nad Hornádom dal do poriadku otázky okolo bývalého benediktínskeho opátstva. Je veľmi pravdepodobné, že býval v Košiciach na misii u Štefana Pongrácza. Zil celkom pre Cirkev a snažil sa prebúdzajú nábožensko - duchovné túžby nášho ľudu.

Porovnanie

Na prvý pohľad je zrejmé, že Pongrácz, Grodziecki a Križin patrili každý k inému psychologickému typu.

Najstarší Pongrácz bol typom profesora, ktorý dokáže javy rozobrať, vniknúť do ich podstaty, navrhnúť riešenie problémov. Bol vodcovskou osobnosťou, akoby započúvaný do hlasu dejín.

O rok mladší Grodziecki bol zas človekom všestranným, univerzálnym. Dokázal pracovať tak z mládežou ako aj s dospelými, v prostredí náročnom aj jednoduchom. Bol vždy pohotový, k dispozícií, obľúbený.

Križin bol zameraný na organizačné otázky vtedajšej Cirkvi, cieľavedomý a trezrlivý. Vedel vybadať, aké sú možnosti, čo sa dá robiť a dokázal tieto potencie zapojiť do celku.

Pongrácz je teda hlbavý, Grodziecki sa vie každému prihovoriť, Križin je dôstojný a schopný organizátor.

Vidíme, že každý bol svojský. A Cirkev ich práve takých potrebovala. Každý dostal primerané poslanie a úlohy. Je prekvapujúce, že sa zišli práve tri najpotrebnejšie typy, aby vytvorili účinnú zostavu.

Pohľad na mapu nám hovorí o ďalšej zaujímavosti. Turci obsadili stred Uhorska, zostala z neho akoby podkova. Jeden z kňazov pochádzal z hornej časti oblúka a ďalší dvaja z oboch koncov. Stretili sa v Košiciach, takmer geometrickom strede tejto časti Európy.

Každý pochádzal z inej spoločenskej vrstvy. Pongrácz z najvyššej šľachty, Grodziecki zo strednej vrstvy a Križin z najnižšej - veď nemal ani meno, to si odvodil od rodiska. Pochádzali aj z rôznych typov rodín.

Z viacerých hľadísk zastupujú traja kňazi celé Uhorsko.

Spoločné majú to, že každý z nich sa vyformoval na silnú duchovnú osobnosť, pričom treba dať dôraz aj na "duchovnú" aj na "osobnosť".

Duchovne dozreli

V kritickom týždni boli všetci traja spolu. O priebehu týchto dní jestvuje relatívne dobrá dokumentácia. Najhodnotnejšími prameňmi sú Kronika mesta Košíc a výpoveď správcu kráľovského domu Štefana Eperjesiho.

Bethlenoví husári, vedení Jurajom Rákócziom prichádzajú pod Košice v pondelok 2. septembra 1619. Už od tej chvíle sa Rákóczi katolíckym kňazom vyhráza. V stredu radní páni

otvárajú brány mesta.

Treba povedať, že kňazi neboli súdení. Ich vina teda nebola definovaná a tým menej dokazovaná. Sami nemali možnosť sa brániť.

Legendy zvyknú popisovať takéto chvíle s nádychom triumfu, slávy. Čitateľovi sa zdá, akoby človek šiel v ústrety mučeniu a smrti ochotne, s hrdým čelom. Takto sa na smrť nechodí a nešli tak ani naši kňazi. Stále zostávali vo svojom ľudskom priestore. Pociťovali ťarchu samoty, uvedomovali si krivdu, skusovali úzkosť a bezmocnosť. Mali strach z svojej slabosti a hrôzu z toho, čo prichádzalo. Vidíme však, že si zachovali vnútornú rovnováhu a duchovnú prevahu.

V piatok slúžili svoju poslednú omšu. Správca hovorí, že tie dni strávili na kolenách pred svätostánkom, kde prosili o vieru, o vytrvalosť, za Cirkv. Pripravovali sa na smrť a bojovali o syntézu svojho života.

Ak by sme ich chceli zobraziť v "najreprezentatívnejšej" pozícii, znázornili by sme ich tu pred svätostánkom, zápasiacich o odpoveď. Tu bola ich Olivová hora.

7. september 1619

Chvíľa, na ktorú sa pripravovali, prišla. V noci zo 6. na 7. septembra 1619 prichádza do kráľovského domu vybraná skupina vojakov, ktorí ich mali mučiť a umučiť. Akcia trvala od polnoci do skorého rána.

So sebou si priniesli aj nástroje: povrazy, škripec, palice, fakle na pálenie - tie si správca zvlášť všimol zo strachu pred požiarom.

Vojaci postupovali kruto. Kňazi boli vyťahovaní na škripec, svalstvo im trhali, kosti lámali. Mučení boli aj na hlave, telo im pálili faktami. V malej uzavretej miestnosti bola desivá atmosféra. Vojaci sa postupne dostávali do stavu zúrivosti. Kňazi upadli do bezvedomia, smrť bola otázku času. Aby mali vojaci istotu, rozhodli sa kňazov sťať.

Neďaleko bol oltár, na ktorom prinášali Najsvätejšiu obeť.

Už v prvý deň sa začala zhromažďovať dokumentácia.

Po krátkom pobyte na Sariši nachádzame pozostatky v roku 1635 už v Trnave v kláštore klaristiek. Arcibiskup Pázmány nariaďuje prípad dôkladne vyšetriť.

V roku 1862 bol uhorský kardinál Ján Scitovský vyzvaný Rímom, aby sa k veci úradne vyjadril. Kardinál vymenoval komisiu, ktorej zistenia boli zaslané do Ríma.

15. januára 1905 Pius X. vyhlásil košických mučeníkov za blahoslavených.

Ekumenické hľadisko

Hýbate Tom košickej udalosti 1619 boli traja katolícki kňazi, ktorí odovzdali svoje životy Bohu. Nikto iný, ani vojaci - mučiteľia. Tí tvoria niečo ako nutnú kulisu, sú "na scéne". Tak ako boli vojaci na Kalvárii. Co to znamená?

To znamená, že je nesprávne označovať za vinníkov košickej udalosti tak vojakov ako aj tých, čo ich poslali. Celá reťaz obvinení namierených proti protestantom, je trápny nedorozumením.

Katolíci, ktorí toto nedorozumenie udržovali, musia vysloviť verejné poľutovanie. Tým odoberieme z mŕru rozdelenia tehlu, ktorú sme tam neprávom dali.

Vidíme, že jav, ktorý voláme traja košickí mučeníci, sa nedá vysvetliť tým, že sa historicky popíše. Vo svojej podstate zostáva tajomstvom.

Mučeníkom sa nikto nestáva náhodou, ani nie preto, že sa ním chce stať. Mučeníka neprodukuje ani historická situácia ani okolnosti. To je iba vonkajší rámec.

Nie od každého človeka Boh vyžaduje obeť života. Nie každého slová, predsavzatia, duchovný život si overuje týmto osobitným spôsobom.

Ale od každého vyžaduje, aby došiel po hranicu, po ktorú došiel kresťan - mučeník. Každý má byť verný Bohu, svedomiu, ochotný aj stratiť svoj život - aby ho našiel. Sme teda povolaní dôjsť vo svojom živote až po tú hranicu, po ktorú došiel náš brat vo chvíli, keď bol povolaný za mučeníka.

ZO STRETNUTIA (3.)

Prinášame tretiu časť skráteného záznamu zo stretnutia známeho českého teológa so stredoškólákmi na strednom Slovensku.

Pri dnešnom stretnutí si berieme za tému obnovu našej zbožnosti. Čo to znamená?

Zbožnosť znamená hlbší duchovný život, znamená to žiť z Boha.

Je rozdiel medzi nábožnosťou a zbožnosťou. Nábožnosť /alebo pobožnosť/ je skôr na povrchu. Zbožnosť je hlbšie. Už samotné slovo "z-božnosť" hovorí, o čo ide: žiť z-Boha. Preto aj my budme opravdivo zbožní, nielen navonok nábožní alebo pobožní.

Sv. Písmo je plné hlbkej zbožnosti, preto je nevyčerpaneňou studnicou pravého duchovného života. Starý zákon predstavuje zbožnosť ako niečo praktické: Predstavuje zbožného Izraelitu a vyjadruje krásnymi výrazmi, ako kráčať pred Bohom, chodiť pred Božou tvárou, chodiť v pravde, vo svetle, v zákone Pánovom, žiť v spravodlivosti. Veľkou knihou zbožnosti sú Žalmy. Na to nadväzuje Jánovo zostávať v Bohu, zotrvať v pravde a láske. Teda to najdôležitejšie nie sú jednotlivé úkony, ale byť z Boha a v Bohu.

Naša zbožnosť má byť pravdivá a krásna, aby v ľudoch budila túžbu byť tiež zbožnými. Teda žiadna falšná sladkosť.

Je to prítomnosť Krista, prítomnosť Ducha Svätého v nás, ktorá je zdrojom pravej zbožnosti. Tak je to nescíselne krát povedané u sv. Pavla. Inú zbožnosť nepoznáme.

Teraz sa dosť ujímajú rôzne indické praktiky zbožnosti. Niektoré praktiky sa môžu používať a môžu prospieť, ale základným praneňom zbožnosti pre nás je slovo Božie.

Je viacero foriem zbožnosti. Iná je zbožnosť vo východných cirkvách, iná v rímskej cirkvi, do ktorej patríme, iná zbožnosť cirkví, ktoré vyšli z reformácie.

A vo vnútri katolíckej Cirkvi zas máme rôzne formy zbožnosti. Napríklad rehole - každá rehoľa má svoj typ zbožnosti, svoju spiritualitu /duchovnosť/: františkáni, jezuiti, saleziáni...

My teraz hľadáme dnešné formy zbožnosti, vhodné pre nás. To je tá najdôležitejšia otázka. Nemusíme napodobňovať rehole, ak nie sme ich členmi.

Každá rehoľa má svoju charakteristiku, niečo typické. Hovoríme, že má charizmu svojho zakladateľa, má vtlačenú jeho myšlienku. Členovia tomu majú byť verní. Tak to žiada II. vatikánsky koncil.

Ale koncil zároveň chce "podnešniť" našu zbožnosť. Neznamená to prispôbenie sa tomuto svetu, ale vstúpiť do dnešného sveta, čiže byť vnímaví na znamenia čias, počuť pulz tejto doby, počúvať jej potreby, radosť, bolesti.

Preto sa pýtame, aká by mala byť naša zbožnosť pre túto dobu. Na túto otázku je veľa odpovedí. Neexistuje tu uniformita. Je treba, aby každý hľadal sám. Každý z nás má inú povahu, každému vyhovuje niečo iné. Musíme sa pýtať: čo asi by sedelo mne? Čo by zodpovedalo mojim možnostiam, túžbam, predstavám?

Základnou otázkou tu je to, čo by sme mohli formulovať takto: Aká je Božia myšlienka o mne? V tejto situácii, v ktorej žijem. Tomuto musím podriaďiť všetko ostatné.

Nájsť túto myšlienku s pomocou Božej milosti je veľký dar, veľká hodnota. K nej by potom malo smerovať všetko ostatné - modlitby, sviatostný život, spytovanie svedomia... Mala by sa stať ťažiskom nášho života. V opačnom prípade budeme robiť raz to, druhý raz ono a bude to hop sem, hop tam. Aj spovedník by mal poznať túto našu hlavnú myšlienku, ak sme ju našli.

Trochu to rozveďme. Napríklad sv. František z Assisi mal pred sebou Krista chudobného. Ústrednou myšlienkou sv. Ignáca bolo "všetko pre väčšiu česť a slávu Božiu". U sv. Františka Salezského to bola zas vľúdnosť a usťachtilosť, ktorou si získaval ľudí a odzbrojoval zúrivých nepriateľov. Sám bol od prírody prudký a výbušný, ale prácou na sebe

dosiahol, že ho považovali za nesmierne kludného a láskavého človeka. Tá myšlienka ho pretvorila v nového človeka.

Máme aj množstvo dnešných, moderných svätých. Nemusíme ich však napodobňovať. My Krista a svätých napodobňujeme, ale nasledujeme a to je rozdiel. Nechceme opičiu morálku. Svätých berieme ako vzor a pomoc, opičiť sa po nich nie je zdravé.

Iná je zbožnosť biskupa, iná kapucína, iná študenta, vojaka, ženy v domácnosti. Tu nie je jednotný recept. Je potrebné hľadať, aká je Božia myšlienka o mne a tomu potom všetko podriaďovať, ale vždy tu budú nejaké spoločné rysy. Aké je základné ladenie našej zbožnosti pre túto dobu?

Po prvé, naša zbožnosť má byť radostná. Ježiš hovorí, že kto sa postí nemá mať utrápenú tvár. Lenže ako má byť naša zbožnosť radostná, keď je v tomto svete toľko zla? Sú zložitá pomery v Cirkvi, kríza manželstva a podobne. Je možné sa stále radovať?

Zlo nepremôžeme bedákaním, smútkom, fňukaním. Zlo premôžeme len silou ducha a tá sa prejavuje v našej radosti. To nie je prázdna veselosť akoby sme o ničom nevedeli a nič sa nás netýkalo. Tá sila je z Pána, ktorý zvíťazil nad svetom.

Pavol hovorí: Radujte sa stále - lenže sami by sme to nedokázali. Prepadli by sme depresii, skľúčenosti. Ale je tu Pán, on je blízko a od neho pramení naša radosť, taká nutná uprostred zla.

Keď boli naše rehoľné sestričky v nemocniciach, taká sestra chodila medzi ťažko chorými pacientami ako slniečko. Tiež videla biedu, ale premáhala ju tým vnútorným svetlom, svojou vierou a zbožnosťou. Preto tí Tudia trpeli menej.

Tá radosť, to nie je pochabé poskakovanie, robenie si vtipov z každého, to je sila Božia v nás. Ak sme z Boha /z-božní/, zvíťazíme aj my.

Táto vnútorná radosť má z nás vyžarovať ku všetkým Tuďom ako zvláštna forma vzťahu, ktorý Písmo nazýva uštachtilosť.

Po druhé, máme žiť spravodlivo v tomto svete. V Starom zákone najväčšou chválou o človeku bolo, keď sa povedalo, že je to muž spravodlivý. To by malo platiť o nás kresťanoch.

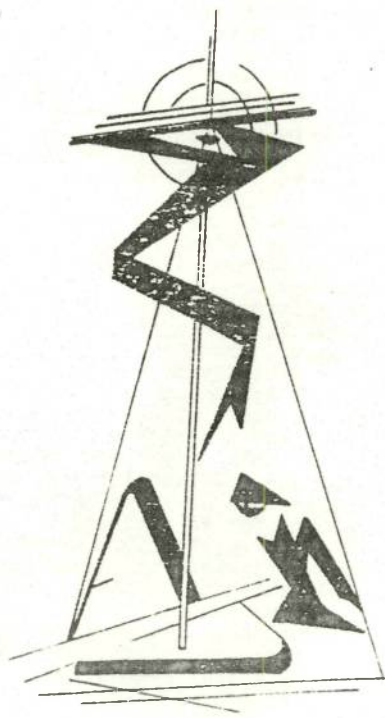
No spravodlivosť, ktorú od nás žiada Ježiš, musí byť väčšia ako je

spravodlivosť farizejov. Nestačí svedomite dávať desiatky z rasce...

Naša spravodlivosť má byť väčšia, lebo má byť spojená s láskou. Spravodlivosť bez lásky môže byť krutá, bezohľadná, zraňujúca.

Máme žiť spravodlivo v tomto svete. Tu nás Boh poslal, aby sme boli svedkami jeho Slova, jeho pravdy, aby sme v tomto svete uskutočňovali pravý kresťanský život. Nesmieme utiecť z tohto sveta a zavrieť sa do geta.

Nesmieme ani vytvárať krúžky, spoločenstvá, kde sa len zídeme k nábožným modlitbám, potešíme sa a to nám stačí, rozídeme sa a nič sa nedeje. To je polokresťanstvo. Nerobme takéto duchovné polokrúžky, takéto duchovné "mejdánky". Máme žiť otvorene voči dnešnému svetu a opravdivo zbožne. Nie stiahnuť sa do tmavých kútov kostolov a do súkromia.

Kresťan tu musí stáť ako svetlo, ktoré naozaj svieti, nie ktoré sa skryje pod kýblik...

Naše svetlo má svietiť všetkým ľuďom. Nie že by sme mali na všetko neomylnú odpoveď, ale máme svetlo, máme orientáciu. Nie sme vševediaci, konkrétne odpovede musíme vždy hľadať. Nestavajme sa do pózy, ako by sme mali patent na Pána Boha a na všetok rozum.

Vlastniť môžem túto vreckovku, magnetofón, ale pravdu, tú stále hľadáme. Tú nevlastníme ako nejaký predmet. Máme však orientáciu, smer k pravde a poznávame stále viac a viac.

Takýto život sa stále viac otvára ďaleko hlbšiemu životu, než je ten život zo dňa na deň, ktorý nemá žiaden začiatok a žiaden cieľ. Náš život má Alfu i Omegu, počiatok aj zavŕšenie v Bohu a medzi tým sa dejú obdivuhodné veci pre nás a pre našu spásu.

Zbožnosť a služba musia ísť spolu, inak je zbožnosť nepravdivá. Sv. Jakub píše: "Čistá a neporušená zbožnosť pred Bohom a Otcom je ujímať sa vdov a sirot v ich tiesni a zachovať sa nepoškvrneným od tohto sveta" /1,27/.

Zbožnosť musí prejsť v prax. Inak je limonádou pre malé dušičky. Myslieť na sirotu a vdovu tu znamená myslieť na ľudí v súžení a na svete je ho dosť. Kresťanstvo stojí plne v tomto svete a musí pamätať na tieseň celého sveta.

Starosť o tento svet je len polovica našej úlohy, no treba aby sme ju plnili. Nesmieme však svetu podľahnúť a nesmieme službu svetu urobiť našou hlavnou úlohou.

Hlavná služba je služba Bohu. Svetu máme slúžiť v Bohu. Nesmieme "páchať" dobré skutky na druhých, aby sme si robili zásluhy. Takáto zlá zbožnosť, ktorá je niekedy u nás, je zlá.

Nesprávnou zbožnosťou je: modli sa a všetko bude dobre, samo sa to urobí. Alebo: modli sa a Boh ti požehná, uvidíš. Niekedy naozaj nevidíš, pretože Boh ti nepožehná, lebo si zistný, je v tebe málo lásky, chceš tu mať svoje pohodlíčko, nejaký úspechík.

K tomu ti Boh nepožehná, k tomu ti musí otvoriť oči, trochu dovoliť, aby si sa sklamal.

Nesprávne je keď aj deťom zvykneme hovoriť: Buď dobrý a Pán Boh ťa

odmení. Nerobme tento svätý kšeft s Bohom a neučme deti tejto "zbožnosti".

Takisto ich nestrašme: nerob to, Boh ťa vidí, on ťa potrestá. Keď dieťa dospeje do puberty, potom takúto zbožnosť, ktorú do neho vložili rodičia, kľudne odhodi a žije sám, spúne bez Boha i rodičov. Môže sa z neho stať praktický ateista, ktorý sa diví ako títo hlúpi rodičia mohli mať tak geniálneho syna. A tak sa nám zlou výchovou rodia neveriaci.

Máme slúžiť tomuto svetu, ale nesmieme mu podľahnúť, pretože máme byť svetlom a soľou. Naše skutky musia svietiť pred ľuďmi, aby vzdali chválu nášmu Bohu. Svet musíme milovať, ale nie sa mu klaňať a prispôsobovať.

Bez lásky k svetu ho však nebude-ma môcť posvätiť. Keď budeme len mravokárcovia a podozrievaví, nedokážeme nič. Bez lásky vyjde naša snaha nastroič. Bude to neplodné mravokárstvo alebo protivné ideologické manipulovanie. Tak to robia tí, ktorí sú presvedčení, že sú spásiteľmi sveta. Nesmieme ich napodobňovať. V našom jednaní nesmie byť ani dobyvačnosť fanatikov. Takou "zbožnosťou" neučíme Boha, neprehlbíme seba a nepomôžeme tomuto svetu. Od ľudí si vykoledujeme len odpor a posmech, v sebe budeme mať farizejské prázdno a od Boha si zaslúžime svoje beda.

Človek hľadá niečo, čo ho naplní. Ak chýba opravdivá zbožnosť, hľadajú sa náhražky: sex, alkohol, užívanie. Najhoršou náhražkou v tomto prázdne sú drogy a to je veľké nešťastie pre človeka. Sú to nešťastníci, ktorí stratili alebo vôbec nenašli zmysel života. To čo vidia okolo seba ich oprávnené neuspokojuje. Nesmieme nimi pohrdáť, potrebujú našu pomoc.

Naša zbožnosť musí byť plná, opravdivá, radostná, krásna. Musí byť našou vnútornou silou, aby pomáhala nám i tomuto svetu, v ktorom žijeme.

Prebývať uprostred blízkej nepochopiteľnosti Boha, byť natoľko predmetom lásky Boha samého, že prvým a posledným darom je nekonečnosť a nepochopiteľnosť jeho samého, to je hrôzyplné a oblažujúce zároveň. Nemáme však inej voľby. Boh je s nami.

/K. Rahner/

OSUDY JEDNÉHO PASTIERA

Situácia katolíckej Cirkvi na Slovensku začala byť po februári 1948 krajne vážna. Stačí sledovať kalendárium štátnych zásahov do jej života a štruktúry:

- 20. júna 1949 obsadili štátni zmocnenci biskupské úrady. Zmocnenci kontrolovali celý chod biskupstva, návštevníkov biskupa, prichádzajúcu a odchádzajúcu poštu;
- 14. októbra 1949 Národné zhromaždenie schválilo osnovu zákona o zriadení Štátneho úradu pre veci cirkevne /č. 217/47 Zb./ a o tzv. hospodárskom zabezpečení cirkví /č. 218/49 Zb./;
- /8. januára 1950 zomrel banskobystrický biskup Dr. Skrábik/;
- 16. marca 1950 Dekrétom č. 112/1950 boli zrušené v Československu všetky diecézne semináre;
- 20. marca 1950 apoštolský nuncius v Prahe Mons. Ottavio de Livio na požiadanie československej vlády opustil CSR;
- V noci z 13. na 14. apríla 1950 bola pomocou milície a Štátnej bezpečnosti zlikvidovaná časť mužských kláštorov v CSR;
- 28. apríla 1950 bola na Slovensku zrušená gréckokatolícka Cirkev s 300 tisíc veriacimi a násilne pripojená k pravosláviu. Biskupov Gojdiča a Hopku uväznili;
- V noci z 3. na 4. mája 1950 bol zlikvidovaný zvyšok mužských kláštorov v CSR;
- Okolo 20. júla 1950 začala Štátna bezpečnosť odvážať diecéznych kňazov z celého Slovenska do sústredovacieho tábora v Mučeníkoch /terajšie Sládečkovce/ - do bývalého letného sídla nitrianskych biskupov. 25. júla tam bolo už asi 150 kňazov.
- 28. až 30. augusta 1950 prebehla likvidácia všetkých ženských kláštorov v CSR;
- 15. septembra 1950 bol zatknutý spišský biskup Ján Vojtaššák. Ostatní biskupi boli v tom čase už izolovaní vo svojich rezidenciách;
- 10. januára 1951 začal v Bratislave proces s biskupmi Vojtaššákom, Buzalkom a Gojdičom. 15. januára 1951 súd uložil 72 ročnému Vojtaššákovi trest 24 rokov väzenia, Buzalkovi a Gojdičovi doživotie;

V tejto atmosfére, kedy bolo jasné, že ide o bytie katolíckej Cirkvi v krajine, dochádza na Slovensku k tajným vysviackam biskupov. Osudy týchto vysviacok sa raz budú točiť najmä okolo osoby tajného biskupa Jána Chryzostoma Korca. Na životných osudoch Korca možno vidieť, ako si Pán Boh od mala vedie ľudí, aby - ak privolia - vykonal s nimi svoje, často veľké plány.

Ján Chryzostom Korec sa narodil 27. januára 1924 v Bošanoch. Obec Bošany sa nachádza v strednom Ponitří, asi šesť kilometrov od Topolčian. Prvá známa písomná zmienka o tejto obci pochádza z roku 1183.

Bošany boli po stáročia poľnohospodárskou obcou. Až v minulom storočí sa ich zvláštnosťou stali koželužne. V tom čase tu rakúsky veľko-

statkár Adolf Schmidt kúpil pozemky na ľavom brehu rieky Nitry a roku 1866 začal v bývalom mlyne s výrobou kože. O nejaký čas - okolo roku 1900 - patrili už bošianske koželužne medzi najväčšie v Uhorsku. Okolo roku 1930 odkúpil tieto koželužne Baťa a začal ich rozširovať.

Rodín s menom Korec bolo v Bošanoch mnoho. Väčšinou boli sedliacke, ale vyskytli sa i robotnícke. Jednou

z nich bola aj rodina otca biskupa. Jeho otec pracoval od mladí v koželužní. Koncom prvej svetovej vojny v nej pracovala aj jeho matka i ďalší príbuzní. Majitelia továrne postavili v Bošianoch pre svojich robotníkov byty v tzv. kolóniách. Prvou z nich bola Stará kolónia - uzatvorený celok domov, väčšinou prízemných. V tejto Starej kolónii bývali aj Korcovci. Bývanie bolo v celku chudobné - izba, kuchyňa a neveľká komora.

Bošany boli od čias založenia koželužní zmiešanou obcou. Majiteľ továrne Rakušan Schmidt priviedol so sebou viacerych Nemcov ako úradníkov i majstrov. Ich rodiny sa v Bošianoch usadili natrvalo a len pomaly splyvali s domácim obyvateľstvom.

Pestrosť ľudí a pestrosť ich zmysľovania sa tu ešte viac rozrástla, keď továreň na kožu odkúpila v roku 1930 firma Baťa. Baťa si totiž priviedol do Bošian ďalších nových ľudí - úradníkov, vedúcich dielní, organizátorov a majstrov. Bolo ich mnoho a boli rozličných názorov a zmysľovania.

Keď Baťa postavil popri Starej kolónii ďalšie sídlisko, nazvané Červená kolónia /pre červenú tehlu, z ktorej boli postavené činžiaky/, v tejto kolónii už bývali ľudia najrozličnejšieho zmysľovania, organizovania v rozličných politických stranách, odboroch a v sokole.

Uprostred tejto rozmanitosti vyrastali aj deti pôvodných bošianskych robotníkov a prežívali vplyvy, akých nebolo v nijakej inej obci na okolí. Najmä Sokol, založený v Bošianoch po príchode Baťu veľmi ovplyvňoval náboženské zmysľovanie mladých ľudí. Hneď po roku 1930 bolo zriadené i kino, takže život v Bošianoch nadobúdala akýsi polomestský ráz.

Robotnícka časť Bošian bola poznačená ľahostajným zmysľovaním voči náboženstvu a voči Cirkvi. Mnohé z pôvodných rodín obce pod vplyvom prisťahovalcov, pod vplyvom Sokola, kina, novín a časopisov prestali chodiť do kostola.

Oživením viery v Bošianoch sa stal skauting, ktorý okolo roku 1932 založil kaplán Drozd, neskorší archi-vár na biskupskom úrade v Nitre. Prihlásili sa do neho mladí chlapci a dievčatá, a to tak zo sedliackej časti Bošian, ako aj z robotníckej.

Z rodiny Korcovcov vstúpili do skautingu obidvaja bratia - Ján i o dva roky starší Anton. Život skautov utváral veselé prostredie pre mla-

dých ľudí a stmeloval ich dohromady. Ako katolícki skauti chodili samozrejme do kostola, niektorí z nich boli aj miništrantami, medzi nimi aj bratia Korcovci.

V r. 1934 sa Bošianski skauti zúčastnili v Bratislave na tzv. Dňoch katolíckeho skautingu, ktorých funkcionármi boli vtedy tiež Dr. Karol Körper a mladý profesor Lukačovič, ktorý sa neskôr po roku 1948 stal politickým činiteľom a poverenikom pre spoje.

Mladí bošianski skauti prežili nezabudnuteľné chvíle a zážitky na svojich putovaniach prírodou a Slovenskom a pre mnohých z nich to znamenalo orientáciu pre celý život.

Mladý Ján Korec vychodil v Bošianoch v rímsko-katolíckej ľudovej škole päť tried a potom odišiel na meštianku do susednej obce Chynorany. Tu chodil do školy od roku 1935 do roku 1939.

Už dlhšie sa zaoberal otázkou svojej budúcnosti - chcel sa stať kňazom. Spomenul tieto svoje plány aj pred bošianskym kaplánom aj pred kaplánom a katechetom v Chynoranoch. Keďže však ísť za kňaza znamenalo mať gymnázium a vtedy nebolo také jednoduché zariadiť gymnaziálne štúdium, zmienka meštiankára Jána zostala u kňazov bez ozveny.

Začal sa preto zaoberať otázkou, že sa prihlási ku Batovi, ktorý prijmá mladých chlapcov za tzv. mladých mužov do vtedajšieho Zlína /dnešný Gottwaldov/. Podrobil sa psychotechnickým skúškam, ktoré firma Baťa pre tento účel každý rok organizovala a po nich mal odísť z Bošian na ďalšie učenie. Bolo to v lete 1939, po tom čo skončil štvorročnú meštiansku školu v Chynoranoch.

Do týchto plánov i rozhodnutí zasiahlo však čosi iné. V júni 1939 jeho priateľ Klement Fábik, ktorý bol tiež skautom a ktorý vychodil päť tried gymnázia v Prievidzi, odišiel do Ružomberka a tam vstúpil do noviciátu Spoločnosti Ježišovej - k jezuitom.

Uprostred prázdnin poslal z Ružomberka kamarátovi Korcovi do Bošian krátky list, v ktorom mu oznamoval, že ho spomenul pred predstaveným Ružomerského domu a pred magistrom novicov Spoločnosti Ježišo-

vej s poznámkou, že Ján tiež mal záujem o kňazstvo. Páter Jozef Weiss-Nägel, rektor domu Spoločnosti Ježišovej v Ružomberku a magister novicov, napísal mladému Jánovi Korcovi do Bošian 10. augusta 1939 tento list:

"Drahý priateľu Ján Korec, Bošany.

K listu carissima Fábika pripojujem ešte aj ja niekoľko riadkov. Najprv treba zistiť, či máš povolanie do rehole /nehľadať v reholi nič iné ako slúžiť Pánu Bohu/ a osobitne do rehole našej. Preto si vypýtaj od rodičov carissima Fábika knižočku "Pán ťa volá" a prečítaj si znovu a znovu najmä hlavu 3 a 4. Potom si uvaž, do ktorej rehole by bolo milšie Pánu Bohu, aby si išiel, t.j. v ktorej reholi by si sa mohol Pánu Bohu najlepšie celkom oddať. Ak myslíš, ak Ti milosť Božia vnuká, že v našej reholi, vtedy si pripojený hárok vezmi, pozorne prečítaj a veľmi svedomite vyplň a potom ho sem pošli aj s opisom vysvedčenia. Napíš potom aj to či ťa rodičia budú môcť podporovať aspoň tento rok. Ide len o byt a šatenie. Stravu by si dostával nejako u nás. Ostatne sa drž toho, čo Ti píše carissimus Fábik. Božskému Srdcu Ťa odporúča P. Jozef Weiss-Nägel S.J., predstavený."

V prvej chvíli bol mladý Korec trochu zaskočený. Bol už rozhodnutý ísť do Zlína a list mu odrazu narušil plány. Ako spomína, vrátil sa práve s bratom z futbalu, keď ho tento list čakal doma.

Nejak veľmi sa mu už nepotešil. Ale veci sa mu znova rozležali a bola tu konkrétna ponuka. Odpovedal na list a v polovici augusta 1939 sa na pozvanie predstaveného odobral predbežne do Ružomberka.

V Ružomberku začal chodiť do gymnázia, do tretej triedy, aby si od počiatkov osvojil latinčinu. Celkove mal najprv 2-3 roky študovať na gymnáziu, potom sa malo rozhodnúť o jeho vstupe do noviciátu.

V dňoch jeho prvého pobytu v Ružomberku ho dostal na starosť maturant Stefan Porubčan, neskorší profesor biblistiky v Ríme a prekladateľ sv. Písma, ktorý bol vtedy v oktáve, v ôsmej triede gymnázia. Začal ho učiť latinčinu, ale jeho úlohou bolo i celkovo vyskúšať chlapca. Dá-

val mu príklady z matematiky, dal mu zo slovenčiny písomne spracovať nejaké zážitky a pod.

Jedného dňa predstavený navrhol mladému Korcovi, či by nechcel ísť do noviciátu Spoločnosti Ježišovej hneď. Bol to prekvapujúci návrh. Mladý Ján bol najprv bezradný, potom po porade so svojím kamarátom Klementom Fábikom vyjadril želanie, že ak je to možné, takto predčasne a bez gymnázia, rád vstúpi do noviciátu aj hneď.

Nato mu páter Weiss-Nägel /neskôr si zmenil meno na Jurovský/ povedal, aby šiel domov, pobalil si osobné veci, najmä šatstvo a aby sa čo najskôr vrátil do Ružomberka.

On - páter Jurovský - medzitým napíše provinciálovi jezuitov P. Rudolfovi Mikušovi do Bratislavy a požiada ho o súhlas s prijatím Korca do noviciátu. Ak bude odpoveď kladná, noviciát sa začne. Ak by páter Mikuš nepovažoval prijatie v takom mladom veku a bez gymnázia za vhodné - Ján nemal vtedy ešte ani 16 rokov - i tak sa mal do Ružomberka vrátiť a mal podľa pôvodného plánu začať študovať na gymnáziu - na tzv. starom piaristickom gymnáziu, ktoré bolo hneď vedľa jezuitského domu.

Keď sa mladý Ján po niekoľkých dňoch vracal v polovici septembra 1939 s veľkým kufrom svojho šatstva z Bošian do Ružomberka, bolo to v čase, keď sa už ťažko cestovalo. Po železnici prechádzali nemecké vojenské transporty na Poľsko a mnohé úseky cesty bolo treba ísť v nákladných vozňoch.

Vo večerných hodinách dorazil do jezuitského domu, kde mu páter Jurovský oznámil, že je do noviciátu prijatý a odovzdal mu tzv. prepozitús - príjmaciu listinu. Je písaná po latincky a stojí v nej: "Predstavený slovenskej viceprovincie Spoločnosti Ježišovej. Citateľom pozdrav a patričnú úctu. Podpísaný dosvedčujem, že Ján Korec, narodený 22. januára 1924, kandidát našej spoločnosti, bol riadne vyskúšaný a že ho ako školastika príjmať do ružomerského noviciátu. V Bratislave 12. septembra 1939, Rudolf Mikuš S.J., predstavený viceprovincie."

Po skončení noviciátu sa Korec začal pripravovať na skúšky do gymnázia v Kláštore pod Znievom. Po roku štúdia zložil príjmaciu skúšku do septímy, do siedmeho ročníka. Po ma-

turite odišiel ako mladý bohoslovec na filozofiu do Trnave - na núdzovú filozofiu, keďže to bolo v roku 1944, teda ešte za vojny.

Jezuitskí bohoslovci normálne odchádzali po maturite študovať filozofiu do cudziny - do Poľska, Talianska, Nemecka alebo Francúzska. Keďže počas vojny to nebolo možné, bola zriadená núdzová filozofia na Slovensku, kde prednášali slovenskí jezuiti.

Po skončení vojny r.1945 odišli všetci jezuitskí "filozofi" na Filozofickú inštitútu do Brna. Cez prázdniny chlapci chodievali buď na sv. Hostýn, ktorý spravovali jezuiti alebo na Velehrad.

Po skončení filozofie sa slovenskí jezuitskí bohoslovci rozišli na tzv. "magisterky". To bola po filozofii bežná prax, ktorá trvala rok-dva, najviac tri, medzi štúdiom filozofie a teológiou.

Korec dostal od provinciálneho predstaveného pátra Srnu dispozíciu do Trnave a to do redakcie a vydavateľstva ku pátrovi Králičkovi a pátrovi Popluhárovi. Tu pracoval od júla 1947.

V Trnave vychádzali v tom čase tri jezuitské časopisy: Posol Božského Srdca, Katolícke misie a Mariánska kongregácia. Vo vydavateľstve Posol zas vychádzali náboženské knihy. Okrem pomoci pri zostavovaní časopisov, pomáhal aj pátrovi Popluhárovi pri vydávaní tzv. zborníkov.

V prvom zborníku nazvanom "Všeobecne Cirkev" mala byť publikovaná aj Korcova filozofická licenčná práca "Filozofické základy dialektického materializmu". Pre udalosti z roku 1948 však táto práca musela byť zo zborníka vypustená a zostala len v separátnych výtlačkoch.

Po dvojročnej činnosti Jána Korca vo vydavateľstve a v redakciách v Trnave, bola otvorená v jezuitskom dome v Trnave teológia, na ktorú prišli študovať aj českí jezuitskí bohoslovci. Korec - vtedy 25 ročný - začal spolu s nimi študovať teológiu. Mal vtedy za sebou už desať rokov jezuitského života.

V roku 1950 v noci z 13. na 14. apríla došlo k povestnej likvidácii reholí a kláštorov na Slovensku i v Čechách. Bohoslovci - teológovia,

ktorí študovali v Trnave, museli sa tejto noci spolu s ostatnými jezuitmi za 20 minút pobaliť, nastúpiť do pripravených autobusov, ktorými ich bezpečnosť a málicia odviezli najprv do Jasova, do bývalého premonštrátskeho kláštora, potom do Podolinca, do bývalého kláštora redemptoristov. Tu boli sústredení rehoľníci aj z iných reholí.

Najmladších bohoslovcov postupne vzali na brigádnicke práce na stavbu priehrad. Starších - odvedených za vojakov - mienili vziať na vojenčinu. Predtým ich však najprv preložili do Pezinka, do kláštora otcov kapucínov. Keď ich odtiaľ povolali na vojnu, piatich z nich ako nevojakov prepustili do civilného života. Boli to Pavol Hnilica, Pavol Horský, Alojz Volek, Ján Buchta a Ján Korec.

Horský, Volek a Korec sa zamestnali v Nitre k čomu im dopomohol Jánov brat Anton Korec. Volek a Horský začali pracovať v tzv. Centropene - pri oprave plniacich pier. Korec začal pracovať v Mototechne.

Do Nitry prišli v septembri 1950. Asi o dva týždne po prepustení z koncentračného kláštora, im podnikavý Pavol Hnilica - na základe písomného odporúčania predstavených - sprostredkoval kňazskú vysviacku u ochotného a odvážneho biskupa Dr. Róberta Pobožného. Tieto odporúčania mali napísané na bielych textilných lístkoch, ktoré si zašité v obleku preniesli do civilu.

Korec bol vysvätený za kňaza 1. októbra 1950 v Rožňave. Sestričky, ktoré pracovali v rožňavskej nemocnici, vybavili v tom čase už internovanému biskupovi Pobožnému lekárske vyšetrenie v nemocnici. Vysviacka sa konala v nemocničnej kaplnke. Hnilica vtedy už tiež bol kňazom.

Po februári 1948 provinciálny predstavený jezuitov páter Srna prezieravo určil štyroch svojich zástupcov, ktorí by v prípade potreby mali právomoci predstaveného. Boli to p.Mikuš, p.Marko, p.Litva a p. Jurovský.

Po likvidácii kláštorov zostal na slobode iba páter Marko, ktorý bol chorý a bol hospitalizovaný v Bratislave ešte pred 13. aprílom 1950. Páter Marko bol vtedy 40-ročný a patrili k najmladším jezuitským pátrom. Pochádzal z Chynorian, kde ho ako chlapca našiel pri svojich

obvyklých vizitáciách nitriansky biskup Dr. Karol Kmečko, ktorý ho potom poslal študovať.

Niektorí mladí jezuiti začali za ním chodiť do nemocnice v Bratislave ako za svojia predstaveným. Páter Marko sa ujal svojho poslania a nabalal týchto mladých chlapčtov, aby si starostlivo viedli duchovný život a aby pokračovali v začatých štúdiách.

Keďže situácia sa stále zhoršovala, p. Marko ako jediný z kompetentných na slobode si položil otázku, ako zabezpečiť kňazské vysviacky pre tých, ktorí sa na kňazstvo pripravovali. Rozhodol sa postarať o to, aby Bohoslovci mohli byť svätení za kňazov aj naďalej, a to nezávisle od akéhokoľvek štátneho súhlasu k prijatiu tejto sviatosti.

Spočiatku posielal Bohoslovcov k rožňavskému biskupovi Dr. Pobožnému, ako už bola reč v súvislosti s Korcom a Hnilicom. Ale to netrvalo dlho. Keď sa táto možnosť chýlila ku koncu - kôli interakcii pána biskupa Pobožného - rozhodol sa, že nechá vysviť za biskupa niektorého z novovsvätených kňazov jezuitov, ktorí boli vekovo starší a mali za sebou už okolo desať rokov rehoľného života.

Voľba padla na 27-ročného Pavla Hnilicu. Páter Marko si ho dal zavolať a predložil mu svoj návrh. Hnilica si pýtal čas na rozmyslenie. Po niekoľkých dňoch, ktoré strávil v modlitbe a rozmyšľaní prišiel za p. Markom a prejavil ochotu. Záležalo mu však na tom, aby Svätá Stolica dala súhlas s jeho konsekráciou. P. Marko ho uistil, aby sa spoľahol. Konsekráciu vykonal v januári 1951 s veľkým porozumením rožňavský biskup R. Pobožný.

Po vysviacke Pavla Hnilicu za biskupa sa podstatne zjednodušila situácia so svätením Bohoslovcov za kňazov.

Biskup Hnilica sa dal naplno do apoštolátu a veľa cestoval. Coskoro však zistil, že je sledovaný. V júli 1951 bol naňho vydaný zatykač. Bolo jasné, že Hnilicova činnosť má spočítané dni, preto sa otec Pavol po porade rozhodol, že odíde do zahraničia. Páter Marko však nesúhlasil s jeho odchodom skôr, kým nebude vysviatený druhý biskup. Bolo treba hľadať ďalšieho vhodného kandidáta,

ktorý by prijal toto bremeno a vládol ho niesť.

Páter Marko sa rozhodol pre mladého pátra Korca, ktorého už predtým /v máji 1951/ povolal do Bratislavy, aby sa venoval Bohoslovcovi. Korec mal vtedy tiež 27 rokov. Páter Marko si ho pozval k sebe do nemocnice na návštevu a oznámil mu svoje rozhodnutie.

Mladého jezuitského kňaza Jána Korca návrh zástupcu provinciála jezuitov prevzal. Korec vedel, že pápež Pius XII. dal Cirkvi, jej predstaveným, ba i kňazom na celom našom území za podmienok prenasledovania mimoriadne a rozsiahle fakulty /splnomocnenia/ a jurisdikciu /právo moc/. Mladý jezuita chápal, že ide o budúcnosť Cirkvi u nás, hoci to bude spojené s obeťami. Aj on si žiadal čas na rozmyslenie.

K otázkam ohľadom súhlasu Svätej Stolice, ktoré predtým kvôli istote predložil Pavol Hnilica, pridal Korec ešte ďalšie - obavu o svoje zdravie, ktoré mu oddávna robilo starosti a uistenie, že naďalej zostane v Spoločnosti Ježišovej. Páter Marko ho o všetkom ubezpečil a vo veci zdravia mu radil spoľiehať sa predovšetkým na Božiu pomoc.

Ján Chryzostom Korec bol konsekrovaný za biskupa 24. augusta 1951 biskupom Hnilicom.

Pôsobiť mal začať o rok-dva, čo sa však nedodržalo. Už o krátky čas ho p. Marko požiadal o kňazské svätenia.

Ešte koncom roku 1951 odišiel biskup Hnilica cez riekku Moravu do emigrácie. Dnes žije v Ríme.

Cirkevnoprávne pozadie tajných biskupských vysviacok na Slovensku v päťdesiatych rokoch je otázkou, ktorá oprávnené vzbudzuje pozornosť.

Vieme, že Svätá Stolica vydala 9. apríla 1951 Dekrét, podľa ktorého každý biskup, ktorý bez vedomia Sv. Stolice udelí alebo prijme biskupskú konsekráciu, je samým týmto činom exkomunikovaný /vylúčený z Cirkvi/.

Jednou skutočnosťou je, že o tomto Dekréte sa na Slovensku nevedelo. Diplomatické spojenie s Vatikánom neexistovalo, biskupi boli vo väzení alebo v internácii, ich pošta bola kontrolovaná, predstavení rehoľ boli v koncentračných resp. pracovných

táboroch /nehovoriac o tom, že Hnilicová vysviacka bola vykonaná ešte pred vydaním Dekrétu/.

Naopak, vedelo sa o špeciálnych tzv. mexických fakultách /splnomocneniach/, ktoré pápež Pius XII. udelil biskupom našej krajiny. Podľa týchto právomocí, ako už bolo spomenuté, mali predstavení Cirkvi u nás oprávnenie rozhodovať aj vo veciach, pri ktorých sa za normálnych okolností vyžaduje súhlas Sv. Stolice.

Možnosť dohovoru so Sv. Stolicou teda neexistovala. Za tejto výnimočnej situácie bolo celkom oprávnené rozhodnutie, na ktoré sa s vedomím mimoriadnych právomocí podujala tak vážna rehoľa akou je Spoločnosť Ježišova a to po dohovore s riadnym a Rímu verným biskupom akým bol Dr. Pobožný.

Po odchode otca Hnilicu dostal otec Korec z Ríma výslovné potvrdenie o súhlase s jeho vysvätením i úpravy, ako má v činnosti ako biskup pokračovať. Dôverný odkaz, ktorý z Ríma dostal, začínal: "Santa Sede sa, que é stato fatto da..." čiže: "Svätá Stolica vie, čím si sa stal cez..."

Pri sprostredkovaní tohoto odkazu, ktorý bol osobný, vykonal cenné služby Karol Durček, ako už mnohokrát predtým.

Páter Marko dal teda do pohybu obrovské dielo. Zostane navždy historickou postavou. Ale ako to často býva - v najväčšom vypätí býva človek najzraniteľnejší. Páter Marko sa zaplietol do nejakých nepríjemných záležitostí a podľa všetkého o polícia zaregistrovala. Bol si dobre vedomý svojho delikátneho postavenia, preto roku 1952 odišiel z Bratislavy do Českých Budějovic, kde začal pracovať ako výhybkár na železnici. Počítal s tým, že sa mu odtiaľto podarí ujsť do západného Nemecka. Kontakt s ním sa takmer pretrhol.

Biskup Korec po krátkom úradníckom zamestnaní začal pracovať ako robotník v chemickom výrobnom družstve Tatrachema v Bratislave - Petržalke. Vyrábali sa tam krémy na topanky, pasta na parkety, leštiidla na podlahy a nábytok a iné chemické výrobky. Pracovalo sa za veľmi primitívnych podmienok. V zime tiež vyrábali fakle na rozmrazovanie lokomo-

tív. To sa robilo väčšinou pod holým nebom za silných mrazov, aby vosk rycnejšie tuhol.

Korec u vykonával pomocnú robotnícku prácu. Narábala so sudmi oleja, benzínu, petroleja. Cez jeho ruky prechádzali tony parafínu, cerezínu a iných voskov. Vosky roztápali v kotloch a celá výroba bola na úrovni manufaktúr minulých storočí, ako to mal zariadené bývalý majiteľ, ktorého dielne výrobné družstvo prebralo.

Býval na private u starej učiteľky na Zvolenskej ulici a do roboty chodil na bicykli, v lete i v zime.

Fyzická práca v zamestnaní bola namáhavá. V daždi, v zime - ale postupne sa otužil a zvykol si i na ťažkú prácu pod holým nebom.

Po práci v zamestnaní sa otec Ján vracal do svojej izby v podnájme. Keďže závodné stravovanie v Tatracheme neexistovalo, musel sa o stravu postarať sám. Neskôr hovorieval, že sa ani nevie rozpačovať, čím sa živil...

Keď si doma vykonal svoje duchovné povinnosti, pokračoval v štúdiu teológie, ktorá ho vždy priťahovala. Staral sa pritom o jezuitských bohoslovcov, počnúc od novicov - ako špirituál, profesor filozofie i teológie. V tom čase sa mesačne stýkal asi päťdesiatimi mladými rehoľníkmi.

Čas plynul a pribúdali kňazské vysviacky. O tom, že je biskup, nevedel nik, kto to nepotreboval vedieť - ani jeho rodičia to nevedeli.

Kontakt s ľuďmi mu celé roky sprostredkoval Karol Durček, ktorý jediný vedel o jeho byte. Nik iný k nemu na byt nechodil. Otec Ján sa stretával s ľuďmi v meste, v lese a celmi často v byte u Karolových rodičov na Palkovičovej ulici. Karolová matka, pani Durkovičová, bola neobyčajne starostlivá a vedela vytvoriť rodinné prostredie pre každého, kto ku nim prišiel. Toto miesto kedysi dobre poznal aj otec Hnilica.

Otec Korec pracoval v Tatracheme do roku 1954. V tomto roku zo zdravotných príčin nastúpil do Výskumného ústavu hygieny práce a chorôb z povolania najprv do laboratória, potom do oddelenia dokumentácie.

V roku 1955 boli zaistení viacerí jezuitskí pátri, medzi nimi provinciál Srna a tiež páter Marko. Nejaký čas po zaistení týchto pátrov sa Korec dozvedel, že páter Marko pri tvrdom vyšetrovaní prezradil tajné vysviacky biskupov a aj to, že Korec je biskup.

Od tejto chvíle bol Korcov ďalší osud "spečatený".

Ešte v tomto roku bol na Slovensku tajne vysvätený za biskupa páter Dominik Kaľata S.J./Na konci 50-tych rokov bol v Čechách tajne vysvätený za biskupa ďalší slovenský jezuita p.Peter Dubovský./

V roku 1958 začalo dávať vedenie ústavu otcovi Korcovi na vedomie, že sa o neho zaujíma polícia. Pri politických previerkach dostal spolu s ďalšími pracovníkmi ústavu v júni 1958 výpoved.

Po nedobrovoľnom odchode z Ústavu hygieny práce si začal hľadať nové zamestnanie. Keď sa šiel predstaviť, spočiatku boli všade milí a tvrdili, že ho potrebujú. Keď však prišiel podľa dohovoru o niekoľko dní, odpoveď už bola chladná a úsečná: nemôžeme vás prijať. Tak pochodil vo viacerých podnikoch.

Nové zamestnanie našiel až v novembri 1958, kedy nastúpil ako nočný strážnik do Stavebného podniku pri terajších Zlatých pieskoch. Práca nočného strážnika bola veľmi vyčerpávajúca. V noci musel strážiť, cez deň mal málo času na spánok, lebo chcel ďalej pracovať na duchovnom poli a stretať sa s ľuďmi.

V tom čase už bolo jasné, že otec Korec sa stále viac stával stredobodom pozornosti polície a že sa okolo neho niečo chystá.

V januári 1960 sa stávalo, že keď išiel skoro ráno do práce, stálo pri jeho dome auto, ktoré, keď vyšiel, sa prudko rozbehlo svietiac mu do očí.

21. januára 1960 mu Štátna bezpečnosť vykonala domovú prehliadku.

11. marca 1960 bol zaistený a vzatý do väzby a to do budovy StB na Februárovej ulici v Bratislave.

Karola Durčeka uväznili o dva dni skor.

Vyšetrovacia väzba už nebola typu 50-tych rokov, keď väzňov utýrali, Korca vyšetrovateľ fyzicky napadol len raz. Ale tvrdá bola tiež.

Korec bol na samotke 7 mesiacov. Vyrážať také niečo a nezlomiť sa, nie je také jednoduché. Neskôr už so žartom spomínal, ako mal prísne zadelený program, rozvrhnutý na hodiny, dni a týždne samoty. Bez papie-

ra, bez ceruzky, bez novín, bez kníh. Rozhodujúce bolo stále sa ničím zamestnávať, aby človek nepodľahol rozkladu osobnosti, ktorý na samotke obvykle prichádza už po pár dňoch.

Korec to všetko vydržal a nepriznal nič. Vyšetrovateľ sa ho raz udivene spýtal: "Pán Korec, čo ste vy za človeka?"

Súdne konanie s Jánom Korcom a spol. sa konalo v prvom stupni pred Krajským súdom v Bratislave od 17. do 21. mája 1960. Predseda senátu Ervín Polakovič hneď na začiatku vyhlásil pojednávanie za tajné a verejnosť bola z neho vylúčená. Každý z obžalovaných si tam mohol ponechať len dvoch zástupcov z najbližšej rodiny.

Svedok, ktorý vystúpil proti Korcovi, bol páter Marko, ktorý bol medzitým amnestovaný a bol už na slobode. Dosvedčil, že Korec bol tajne vysvätený za biskupa a že svätzil tajne kňazov.

Hoci Korec toto tvrdenie poprel, súd vzal túto výpoveď do úvahy a na základe ešte ďalších skutočností obvinil Korca podľa §78 ods. 2. písm.a, tr. zák. z vlezrady a odsúdil ho na 12 rokov väzenia. Karol Durček a Rajmund Ondruš boli odsúdení na 3 roky, Ľudovít Buček na 4 roky a Emil Krapka na tri a pol roka väzenia.

Súd odsúdil Korca za jeho tajnú biskupskú vysviacku - ale tým ho zverejnil.

Súdne pojednávanie a rozsudok boli jeho inauguračnou slávnosťou /"uvedením do úradu"/.

A bol to znovu páter Marko, ktorý ho tak ako na začiatku päťdesiatych rokov i teraz "poslal" na novú životnú cestu.

Po zastávkach v Ilave, Pardubičiaci a na Pankráci zakotvil Korec až do roku 1968 vo Valdicích. Ostatní jeho spolubratia putovali do uhornej bane "Tmavý dŕl".

V šesťdesiatych rokoch sa dostali do väzenia aj biskupi Dominik Kaľata a Peter Dubovský.

Páter Marko prežil šesťdesiate roky v ústraní. V r. 1975 zomrel ako 65-ročný na rakovinu. Pochovaný je v rodných Chynoranoch.

Raz, keď sa Korec vrátil z väzenia, bude tajným biskupom už len v úvodzovkách, aby takto mohol ďalej plniť svoje osobitné poslanie v slovenskej Cirkvi.

PÁR SLOV O...

ODPOČINOK je viac ako len zanechanie práce, ničnerobenie.

Je plnosťou sám v sebe. Keď pracujeme, namáhame sa, tvoríme je naša duša na ceste, na ceste k cieľu, na ceste od prítomnej chvíle k budúcnosti.

Tento mocný postup dopredu je nádherný, cítiť v ňom život! Ak sa však stane jedinou vecou, ak sa všetko naokolo premení len na úsilie a prácu, ak naša duša bude mať stále upretý pohľad len na nejaký cieľ, ktorý leží v budúcnosti a keď ho dosiahne bude si hľadať druhý... a tak stále dokola, čo sa potom stane...?!

Stratíme hĺbku, základ, pevnú oporu. Všetko sa premení len na prarobyčajný postup vpred. Stráca sa radosť, zotrvanie, pohrúženie sa...

A ako to vyzerá v konkrétnej podobe? Vyjdime na ulicu veľkomesta a otvoríme oči. Zazrieme tu ľudí náhliacich sa do práce, bežiacich za zábavou v deň všedný, v deň sviatočný, ráno i večer. Vždy a všade hluk, zhon, nepokoj... V akú hrôzostrašnú príšeru sa zmenil život!

A čo na to v e č n ý B o h ???

Keby sme boli neveriaci, upodozrievali by sme ho z toho, že sa nám vysmieva. Sme však veriaci a vieme, že Boh je Láska a preto asi plný súcitu zhlíada na naše bláznovstvo...

O d p o č í v a ť znamená vystúpiť z honby za cieľom, vystúpiť zo svojho letu prítomnosťou.

O d p o č í v a ť znamená zastaviť sa a stať sa prítomnosť. Dokedy sa človek len ponáhľa zo včerajška do zajtrajška, dovtedy zotráva v okovách času.

Ak však dokáže odpočívať, vynorí sa v jeho duši prítomnosť a cez ňu sa spája s večnosťou. Vedieť odpočívať, znamená byť otvorený smerom k večnosti, znamená, že človek premohol náhlenie, zhon, nepokoj. Vtedy sa človeku otvára zrak pre to, čo zostáva - pre život.

Kto dokáže odpočívať, má otvorené oči pre večnosť, preniká do tajoms-

tva a spoznáva, čo je podstatné. Preniká do podstaty. Len ten pozná čo je radosť, pokoj. Len pokojné srdce cíti hlboko, mohutne.

Ten, kto sa naučí odpočívať, stane sa pokojným, do jeho duše vstúpi pokoj - vnútorný tón, ktorý všetko preniká, naplňa.

Pokoj, odpočinok je prameň, z ktorého vyviera pravá činnosť.

Pokoj dáva silu, plnosť a trvácnosť, je dušou tvorby a robí ju bohatou a plnou.

R. Guardini

FRANCÚZSKA REVOLÚCIA

Pohľad súčasného francúzskeho historika

V súvislosti s nedávnymi oslavami dvestoročnice Francúzskej revolúcie sa objavili diela historikov, v ktorých sa táto dejinná udalosť hodnotí celkom ináč, než sme boli zvyknutí.

Casopis »Slovenské hlasy z Ríma« č. 6/89 priniesol na túto tému rozhovor s veľkou autoritou modernej histórie, s profesorom Chaunuom, členom Francúzskeno inštitútu.

Profesor Pierre Chaunu prednáša na slávnej parížskej univerzite Sorbona. Z odboru dejín napísal vyše šesťdesiat kníh. Je veľmi vzdelaný a rozhradený.

Len pred nedávnom dal do tlače výbušné dielo "La révolution déclassée", v ktorom priam rozdrvil mýtus Francúzskej revolúcie z roku 1789 a napadol prispôbitosť tých, čo prislúhujú vláde pri oslavách jubilea.

Jeho protivníci nemajú odvahu mu protirečiť, pretože je považovaný za výborného historika. Zdá sa, že je nedotknuteľný: nie je katolík a nie je revolucionár. Je to protestant a liberál /voľnomyšlienár/.

Chaunu riadil výskumnú prácu niekoľkých mladých a nadaných francúzskych historikov v štátnych archívoch, ktoré boli doteraz nepreskúmané alebo oficiálnymi historikmi zatajované. Vyšli explozívne diela, napr. o vyvraždení obyvateľov Vandey.

Novinár A. Succi navštívil profesora Chaunu v jeho byte v meste Caen a položil mu niekoľko otázok.

Otázka: Pán profesor, vy sa už roky buríte proti chóru intelektuálov, čo prítakávajú politickej moci a zavrhujete oslavy dvojstoročnice Francúzskej revolúcie. Prečo?

Chaunu: Všetko to, čo štátna škola učí o Revolúcii, je neslušná maškaráda a politický podvod. Všimnite si len hlúpy výrok ministra

kultúry Langa: "Rok 1789, rok revolúcie, značí prechod z temnot do svetla".

Do akého svetla? Ved si pripomíname revolúciu klamstva, zbojstva a zločinu. Som zarazený skutočnosťou, že v roku 1992 chce aj ostatná Európa osláviť obdobie, v ktorom sa Francúzi zachovali ako dobyvatelia a útočníci voči svojim susedom. Ozbiľali sme polovicu Európy a zapríčinili milióny mŕtvych. Co máme teda oslavovať?

Otázka: Francúzska revolúcia bola však udalosť, ktorá pozmenila históriu.

Chaunu: Celkom tak ako čierny mor z roku 1348, ktorý však nikto neoslavuje.

Istého nemeckého žurnalistu som sa spýtal: prečo vy Nemci neoslavujete narodenie Adolfa Hitlera? Ten priamo poskočil na stoličke. No a nie je to tá istá vec?

Otázka: Buďte úprimný, stali ste sa spiatočníkom. Prečo ste proti modernosti?

Chaunu: Ja som liberál a prechovávam sympatie voči osvietenstvu. Lenže toto je práve to veľké klamstvo, ktoré akosi nemožno vykoreniť: ty si proti Revolúcii, teda si proti modernosti, si ešte za petrolejovú lampu a za koč s koňmi.

Práve naopak! Ja som proti Francúzskej revolúcii práve preto, že

som za modernosť, za penicilín a za štepenie proti osýpkam.

Prečo neoslavujeme Jennera, ktorý svojim objavom od sedemnásteho storočia doteraz zachránil viac ako miliardu ľudí? Toto je pravý pokrok!

Revolúcia naopak prekazila cestu k modernosti. Zničila za niekoľko rokov to, čo sa budovalo tisíc rokov. Francúzsko, ktoré až do roku 1788 bolo na prvom mieste v Európe, po revolúcii sa už viacej nepozdvihlo.

Otázka: Môžete to dokázať?

Chaunu: Tu sú fakty a čísla. Všetky krivky rastu mojej krajiny sa zastavujú Revolúciou. Francúzsko bola krajina najviac rozvinutá, tvoriteľská, vyspelá. Revolúcia vykopala hrob pre dva milióny ľudí, nastal pád generácií a s ním aj pád ekonomický. Ukazovateľ priemernej produkcie na hlavu sa zrútil zo 110 na 60, naproti tomu Anglicko zostalo na hodnote 100 a odvtedy nemá v Európe konkurentov. Takýto bol výsledok Revolúcie pre Francúzsko.

Otázka: Musíme ale pripustiť, že Revolúcia otvorila nové horizonty ľudskému mysleniu.

Chaunu: Revolúcia znamená kolosálne zničenie materiálnych aj duchovných hodnôt. Keď sa odsekne hlava takému Lavoisierovi, zakladateľovi modernej chémie v jeho 37 rokoch života, škoda pre ľudstvo je nenahraditeľná. No a teraz vynásobte tento prípad stovkou.

Ako skončila všetka vedecká a intelektuálna francúzska elita? Všetci tí, ktorým sa nepodarilo emigrovať, boli jednoducho zmasakrovaní. Bola to obrovská strata. A toto sa vy odvážite nazvať výdobytkom revolučnej civilizácie?

Roku 1788 vedelo čítať a písať 43 percent Francúzov. Revolúciou kleslo číslo na 39 percent. Hlavná príčina bola v tom, že revolucionári zhabali Cirkvi majetky a školy, pretože Cirkvev bola vtedy vychovávateľkou národa.

Majetky si rozdelili pohlavári revolúcie. Kostoly boli premenené na maštale a množstvo umeleckých diel bolo barbarsky zničených.

Otázka: To je pravda. Poodtínali hlavy sochám na katedrále Notre Dame v Paríži, zničili historické opátstvo v Cluny a takmer všetky románske a gotické chrámy.

Chaunu: Opakujem: Klamstvo, zbojstvo, zločin, toto je pravá trilógia Revolúcie, ktorá ohňom a mečom zničila Francúzsko.

Francúzi si myslia, že demokracia sa zrodila v roku 1789 a že celý svet ich potom napodobňoval. To je bláznovstvo!

V skutočnosti jediná demokracia, ktorú by bolo hodno oslavovať je tá Anglická z roku 1668. Z tej vzišiel reprezentatívny systém a parlamentárna vláda, liberálny štát, ktorý celá Európa napodobnila.

Otázka: Predsa však čosi vhodné vzišlo z tejto revolúcie, napríklad "Vyhlásenie ľudských a občianskych práv".

Chaunu: Sloboda, bratstvo a rovnosť existujú iba pred Pánom Bohom. Najväčší francúzsky historik a môj predchodca na Akadémii morálnych a politických vied, Foustelle de Coulange, povedal:

"Tieto princípy /sloboda, bratstvo a rovnosť/ majú viac ako tisíc rokov. Vyhlásenie práv človeka ich najvyšš len ináč formulovalo... Dávne princípy predstavili ako novú vec, ktorú oni vymašili a tieto princípy použili proti minulosti. To je ozaj prevrátenosť.

Otázka: Revolúcia predsa však chcela riešiť otázku reprezentovania ľudu, tzv. generálne stavy.

Chaunu: Títo zvyčení reprezentanti boli najnezodpovednejším zhromaždením, aké história nikdy predtým nevidela. Mali pred sebou jasné iba jedno: platiť musia druhí! A tak sa začali obzerať, čo by sa dalo skonfiškovať.

Najprv odstránili "desiatky" Cirkvi, čo nikto z ľudu nežiadal, pretože ľud vedel, že desiatky išli na školy a nemocnice, ktoré udržiavala Cirkvev.

Skonfiškovali majetky kňazov, ktoré však tvorili iba sedem percent všetkej obrábanej zeme. Začala sa šíriť fáma, že Cirkvev ukryla svoje bohatstvá a tak začali drancovať biskupstvá, fary a opátstva.

Otázka: A na toto drancovanie nalepili ideologickú nálepku.

Chaunu: Celkom tak. Kléru nanútili civilnú ústavu. Majetky Cirkvi, z ktorých sa celé stáročia udržiavali školy a nemocnice, rozkradol kř-

deľ 80 tisíc nenásytných zbojníkov: šľachticov a buržuov.

Francúzska revolúcia sa stala nedotknuteľnou, pretože to bolo veľké bŕňanie v prospech vládnucej triedy. Kradnutie potrebovalo lož a prenasledovanie, preto sa kléru nariadila prisaha vernosti a kto nechcel odprisahať, bol jednoducho gilotínovaný.

Otázka: A čo sa stalo vo Vandey?

Chaunu: Ľud sa vzbúrili a začal si brániť vieru. Direktórium chcelo nariadiť povinnú vojenskú službu. To je ich vynález, dovtedy išli do vojny iba šľachtici, za čo boli odmenení tým, že neplatili dane.

V ten istý deň boli zatvorené kostoly. Vandejskí sedliaci sa vzbúrili a vojensky si chceli brániť slobodu. Oproti vládnemu vojsku však boli v menšine a nemali výzbroj. A tak bola Vandey porazená.

Chcem pripomenúť, že pred zástavami s obrazom Božského Srdca boli aj oddiely z protestantských dedín Vandey. Katolíci, protestanti a Židia boli spoločne gilotínovaní za náboženskú slobodu.

Otázka: Tým sa všetko skončilo?

Chaunu: Vôbec nie! V decembri 1793 dala revolučná vláda rozkaz zničiť 778 farností vo Vandey. Minister vojny Carnot podpísal rozkaz: "Treba vykynožiť aj ženy, aby viacej nerodili deti, z ktorých by mohli vyrásť budúci povstalci." Generál Clébert sa rozkazu vzoprel: "Ja som vojak a nie mäsiar." Poslali tam turreaua, praobyčajného alkoholizovaného násilníka s armádou zločincov.

Keď po desiatich mesiacoch prišiel do Vandey generál Hoche, zdese-

ný písal vláde: "Nikdy som nevidel nič hroznejšie. Zhanobili ste republiku! Zhanobili ste Revolúciu! Oznamujem vám, že od tejto chvíle nechám odstreliť všetkých, čo poslúchnu vaše rozkazy."

Co tam videl? Zo 600 000 obyvateľov bolo 250 000 zamordovaných, dedinky a mestá vypálené, polia zničené, všade zboreniská. Ženy a deti hrozne strýznené. Ľudí gilotinovali po desiatkách. Toto chceme teda oslavovať?

Otázka: Rozvírili ste veľký škandál, keď ste roku 1983 po prvý raz použili slovo genocída na obžalovanie Revolúcie.

Chaunu: Fakty hovoria celkom jasne. Nikto ich nemôže poprieť. Niet rozdielu medzi tým, čo urobila revolučná vláda vo Vandey a čo urobil Hitler.

Jeden rozdiel sa však predsa nájde. Hitler bol chytrý a nikdy nedal písomný rozkaz vyhľadiť Židov. Revolucionári okrem toho, že boli zločinci a vrahovia, boli aj hlúpi a rozkazy dali písomne, ba dokonca ich publikovali v "Le Moniteur".

Otázka: Niektoré prenasledovania posilnili kresťanskú vieru. Ale zdá sa, že toto prenasledovanie vymazalo na nejaký čas kresťanstvo z Francúzska.

Chaunu: Máte pravdu. Počas dlhých 15 rokov bolo nemožné ohlasovanie viery. To je jedna generácia.

Kostoly boli zatvorené, kňazi pobití alebo boli prinútení zrieknuť sa kňazstva, vyhnaní a deportovaní.

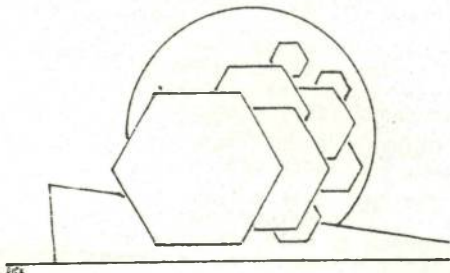
Pravdu povediac, nechápem, ako by dnes mohli katolíci oslavovať revolúciu. Rozumiem, že katolíci majú odpustiť vrahom. Ale stotožňovať sa s nimi, to sa mi zdá urážkou, ba popretím toľkých mučeníkov za vieru.

Myslím si, že niektorí katolíci sa boja povedať pravdu o Revolúcii, aby sa nez dali nemoderní. Ale práve opak je pravdou: kto bráni Revolúciu, ten je zastaraný a nemoderný.

Som hrdý na to, že to bol protestantský štát, Anglicko, ktoré poskytlo útulok prenasledovaným katolíckym kňazom.

Vskutku niet základnejšej slobody, ako je sloboda náboženská.

/Preložil A. Pauliny; skrátané/

SEX - EROTIKA - LÁSKA

»Roky mladosti sú časom prípravy, jarou života, dobou kvetu. Keď sa chceš na jeseň dožiť plodov, nesmieš v máji polámať konáriky, aby si si z nich uvil venčeky.«

V predchádzajúcom čísle sme v tejto rubrike uvažovali o niektorých argumentoch, ktoré sa zvyknú používať na obhajobu predmanželského sexuálneho styku.

Snažili sme sa prirodzeným rozumom obhájiť správnosť postoja učiteľského úradu Cirkvi, že totiž mravná čistota pred manželstvom v žiadnom prípade nie je nezmyselným obmedzovaním človeka, ale je predpokladom šťastného manželstva.

Výsledky nášho uvažovania by sa dali zhrnúť do troch základných tvrdení:

1. Láska nie je len oblasť citeľnosti, ale aj osobného rozhodnutia vôle.
2. Manželstvo nestojí len na sexuálnom, telesnom uspokojení, ale oveľa viac na duševnom spojení a porozumení manželov.
3. Mravné normy, predpisy správania sa v tejto oblasti sú značkami, ukazovateľmi, ktoré nám dal Boh jednak vo svetle prirodzeného rozumu, ale aj v Zjavení a ich rešpektovanie nás privedie k trvalému šťastiu.

Dnes sa pokúsime rozvinúť tieto tvrdenia viac do hĺbky než do šírky a poukážeme na hlavné poslanie sexuality, ktoré dal človekovi Boh, jeho pôvodca. Rešpektovanie tohto posolania je "conditio sine qua non" - podmienkou, bez ktorej si nemožno predstaviť plné rozvinutie človeka.

Nejeden čitateľ by možno bez otárania otázku vyostřil hneď na začiatku: "Čo je nám dovolené? Pokiaľ môžeme zísť v našich vzťahoch a prejavoch náklonnosti?"

Keby sme na tieto otázky zostavili priam odpoveď, bez analýzy, ktorá by ju predchádzala, bez rozobrania vzťahu medzi mužom a ženou a bez vy-

jasnenia posolania sexuality, taká odpoveď by pravdepodobne vyvolala nesúhlas a stretla by sa s nepochopením kvôli svojej zdanlivej prítomnosti.

To preto, že sme si dnes navykli hodnotiť skutočnosť ducha v medziľudských vzťahoch príliš povrchné. Sme zameraní aj vo vzájomných vzťahoch viac na "materiálne" skutočnosti. S tým súvisí všeobecný trend klamaní seba samých a zamieňania lásky za sebalásku.

Z tohto dôvodu zamerajme svoj pohľad najprv na človeka a jeho vnútorný svet, jeho prežívanie.

Podľa klasického gréckeho chápania, ktoré sa premietalo i do biblického pohľadu /najmä u sv. Pavla/ a ktoré potvrdzuje i psychológia, človek je bytie v sebe stupňovité, má vrstvovú štruktúru. Podľa toho je

telesno-
duševno-
duchovný.

Co to znamená? Nesnažme sa to chápať príliš materiálne, akoby v človekovi boli vedľa seba tri celkom samostatné zložky: telo, duša a duch. Ide tu skôr o akúsi filozofickú pomôcku, ktorá má objasniť zložitú vnútornú životnú človeka. Duša a duch sú tu akoby vrstvy alebo stupne jednej skutočnosti, ktorú v bežnej reči označujeme jedným slovom.

V uvedenom zmysle nachádzame teda u človeka popri tele nielen dušu ale aj duchovno.

Týmto trom rozmerom ľudskej osoby potom zodpovedajú aj tri možné formy vzťahu. Vzťah medzi ľuďmi môže byť na úrovni telesnej, duševnej alebo duchovnej.

Najjednoduchší je sexuálny vzťah. Telesný vzhľad druhej osoby tu pôsobí sexuálne podráždenie. Dochádza ku vzrušeniu sexuálneho pudu.

Druhou formou vzťahu je vzťah erotický, ktorý je už na vyššej rovine. V erotickom vzťahu ide človekovi o viac než len o sexuálny pôžitok. Vzťah medzi ľuďmi tu nie je určený len telesnou príťažlivosťou, ale aj príťažlivosťou duševnou.

Môžeme si to predstaviť asi takto: ak to telesné je u partnera najvrchnejšou vrstvou, tak duševno je hlbšie a človek s erotickým vzťahom preniká hlbšie, do ďalšej vrstvy, do duševnej štruktúry druhého človeka.

Tento erotický vzťah zameraný na duševno partnera sa zvykne nazývať zaľúbenosťou. Pre lepšie rozlíšenie: telesný vzhľad partnera môže sexuálne vzrušiť, do duševných vlastností partnera je možné sa zaľúbiť. Zaľúbeného človeka priťahujú určité charakterové vlastnosti, teda duševno druhého človeka.

A ešte ani tento postoj nepreniká celkom k jadrú druhej osoby. To umožňuje len tretia možná forma vzťahu, ktorou je skutočná láska. Láska je teda najvyššia možná forma vzťahu, pretože preniká do najhlbších oblastí vnútornej štruktúry do jeho duchovna.

Láska je teda priama naviazanosť na duchovno milovaného človeka, na jeho osobu v jej neopakovateľnosti a jedinečnosti. Duchovno človeka stojí za telesnými a duševnými javmi.

Sexuálne zameranému človekovi sa páči na druhom nejaká telesná črta. Zaľúbenému duševná vlastnosť. V oboch prípadoch teda to, čo tento konkrétny človek "má": Má pekné vlasy, peknú postavu, nohy, tvár, oči. Má skromnú povahu, má usilovnosť, vytrvalosť, jemnosť, ohľaduplnosť... Má čosi, čo nás priťahuje.

Toto všetko človek skutočne má - ale ešte tým nie je. On nie je "pekné vlasy", on nie je "pekná postava", on nie je ani "sympatické správanie" ani "fantastické vlastnosti". On to "má".

Ten však, kto skutočne miluje, miluje nielen to, čo ten druhý "má", nielen to, čo je na druhom človekovi. Skutočne milujúci, Túbiaci miluje to, čím ten druhý "je". nejde mu iba o vzrušenie, ani iba o duševné vlastnosti a osobné čaro.

Lúbiacemu ide o samotného človeka, človeka neopakovateľného a neza-

meniteľného. A tým ho robí práve jeho duchovno.

To, že skutočne milujúci človek sa v láske upriamuje na jedinečnú a neopakovateľnú duchovnú oblasť partnera, možno pochopiť na príklade.

Predstavme si takúto situáciu: Muž si vezme za manželku ženu, ktorá pochádza z dvojčiek. Uprimne sa milujú. Ona po niekoľkých rokoch manželstva zomrie. Jej sestra - dvojča sa na ňu navlas podobá. Psychofyzicky, telesne aj duševne, postavou, tvárou i vlastnosťami.

Pýtame sa, či muž môže jednoducho preniesť lásku zo svojej manželky na jej sestru? To nie je možné. Skutočné prenesenie lásky sa nedá ani predstaviť.

Skutočne milujúci totiž nevymenuje nejaké fyzické či psychické vlastnosti alebo zvláštnosti, ktoré jeho manželka má, ale ľúbi to, čím jeho milovaná vo svojej jedinečnosti je. Preto nemôže byť nahradená.

Dvojčica by mohla pomôcť v prípade, žeby bol muž len zaľúbený, nie milujúci. Vo svojej zaľúbenosti je zameraný predovšetkým na duševné vlastnosti, charakter, ktorý partner "má" a nie na to podstatné, duchovné, kým partner "je".

Táto okolnosť je závažným argumentom pre požiadavku výlučnosti a trvalosti lásky. To znamená, že v skutočnej láske môžu byť v hre len jeden muž a jedna žena, a to natrvalo.

Vo vývoji vzťahu medzi mužom a ženou je dôležité prejsť od sexuálnej formy cez duševnú až po duchovnú. Teda od telesnej príťažlivosti cez erotiku až po pravú lásku.

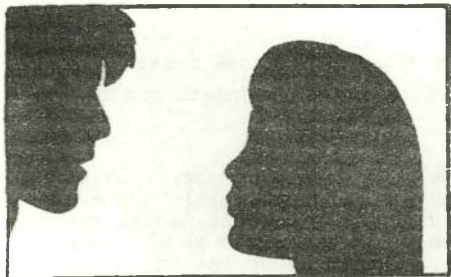
Dôležitosť, ba doslova nevyhnutnosť tohto úsilia pochopíme, keď si uvedomíme neodvratné skutočnosti prichádzajúce s vekom človeka. Telesný zjav sa pomíne, krása postavy, tváre sa zmení či už chorobou alebo inými okolnosťami. To, čo predtým priťahovalo, čo možno bolo prvým podnetom záujmu, je preč.

Ak vzťah medzi mužom a ženou dorástol len po tento stupeň, nedá sa hovoriť o láske a preto teraz nutne končí.

Je treba si uvedomiť, že sexuálny stav vzrušenia zakaždým pomíne, je len prechodný, lebo sexuálna potreba zaniká svojím uspokojením. Ak je vzťah založený len na sexualite, do jej uspokojení prichádza pocit prázdnoty, roztrpčenosť a sklamanie. Zo

vztahu medzi mužom a ženou zostáva vtedy len torzo.

Podobne citový, erotický vzťah zaľúbenosti netrvá obyčajne dlho. Partner postupom času celkom prirodzene odhaľuje chyby povahy a charakteru toho druhého - tie má každý. Začína vidieť, čo predtým nevidel a dochádza ku sklamaniu. Ak sa vzťah nerozvinul do duchovnej roviny zaniká.

Naproti tomu duchovný akt lásky, do ktorého vedome zahrňame celú duchovnosť partnera, má stálu platnosť. Preto prekoná aj stratu krásy a mladosti, ako aj odhalenie nedostatkov. Je zárukou trvalosti a spokojnosti, naplnenia v manželstve, ktoré je takto uchránené pred zánikom, pretože zániku podliehajú len skutočnosti telesnej sexuality a duševnej erotiky.

Tu sa nám však vynára otázka, ktorá so sebou nesie istú dávku pochybnosti: "Znamená to, že sexualita je niečo zlé? Je telesný prejav náklonnosti prekážkou pravej lásky zameranej na osobu partnera?"

Pochybnosť skrytá v tejto otázke, sa týka zdanlivého protikladu duchovného a telesného vzťahu. Ako keby duchovný vzťah vylučoval sexualitu a odsúval ju ako čosi nedokonale až nežiaduce. To je nesprávne chápanie.

Odpoveď na položenú otázku spočíva v životne dôležitom rozlíšení: sexualita je vyjadrovacím prostriedkom lásky, ale nie je pre lásku najdôležitejšia a nemôže byť samoučelná.

Nie sexualita je cestou k láske, ale láska je cestou ku správne naplnenej telesnej potrebe.

Láska teda v zásade môže jestvovať aj bez sexuality. Tam, kde je to možné, láska sexualitu hľadá a chce. Ale keď je potrebné vzdať sa jej z nejakých dôvodov, vtedy láska neochladne ani neumiera.

Telesnosť a sexualita teda nie sú ani zlé ani bezvýznamné skutočnosti. Veď telo človeka odráža jeho ľudský charakter z jednej strany a druhú stranu vyjadruje zasa osobnosť, to duchovné v ňom.

Je tu zákonitosť, vyplývajúca zo skutočnosti, že človek je bytosť telesno - duševno - duchovná a táto zákonitosť hovorí, že to duchovné, vnútorné smeruje k vonkajšiemu, viditeľnému výrazu. Duchovno sa zákonite prejavuje v duševnom a telesnom.

Takto sa telesný zjav a duševné vlastnosti stávajú obrazom, symbolom toho, čím človek v skutočnosti vo vnútri je a čo je v ňom hodné lásky.

V tomto zmysle láska používa telesnosť pre svoj vznik i pre svoje naplnenie.

Telesnosť, ktorá je prirodzená, celkom prirodzene ženie telesne zreleho človeka, ktorý miluje, aj k telesnému vzťahu. Pre toho, kto skutočne miluje, je tento telesný vzťah výrazovým prostriedkom jeho hlbokého duchovného vzťahu.

Preto sexuálny akt dostáva posvätenie len od lásky, ktorá pramení v duchovnom akte.

Toto mal v úmysle Boh, pôvodca bytia a života, a my tieto skutočnosti na svojej životnej ceste odhaľujeme.

Z toho je teraz jasné, že sexualitu nemožno považovať za niečo cudzie a zlé. treba vychádzať zo zásady: nič prirodzené nemôže byť samo v sebe zlé. Nebezpečenstvo vzniká len pri nesprávnom užívaní.

Človek má preto žiť svoju sexualitu, ale vždy pritom pamätať na to, že ona má byť v službe človekovi, jeho lásky a v službe podávania nového života.

Len takto zvládnutá telesnosť môže privedť človeka k naplneniu vo všetkých jeho bytostných stupňoch, o ktorých sme v tomto článku hovorili - v telesnom, duševnom a duchovnom. Teda že sexualita a erotika má odôvodnenie v láske.

Prostredím, v ktorom sa poslanie lásky, erotiky a sexuality opravdivo napína je manželstvo.

V porovnaní s hĺbkou týchto skutočností je každé zneužitie telesných schopností len sliepňajúcim knôtom, ktorý zaniká v plnej sile slnečného svetla.

Ako spestriť katechézu

Dnešnou časťou končíme trojdielny cyklus výberu myšlienok z celoslovenského stretnutia mladých katechétov, ktoré na tomto podujatí predniesla uznávaná katechétka zo zahraničia.

Na hodinách katechézy je dôležité nielen prednášať, treba sem však zaradiť aj iné činnosti, pri ktorých deti nevyužívajú len uši, ale zamestnávajú aj ústa, oči a ruky. Len takáto rôznorodosť činností umožní katechétovi zamerať sa na rozum i srdce t.j. sprostredkovať deťom poznanie i zážitok súčasne.

Medzi tri najpoužívanejšie činnosti v kontakte s deťmi patrí:

1. Rozprávanie
2. Maľovanie
3. Hry

1. Rozprávanie. O príbehoch z biblie možno rozprávať, alebo referovať. Rozprávanie je ťažšie ako referovanie. Referovať možno celkom vecne, bez toho, aby niekto spozoroval, čo si referujúca osoba myslí.

Pri rozprávaní dotyčná osoba odovzdáva niečo zo seba. Pri rozprávaní je celkom osobne zainteresovaná. Bez rozprávania nie je možná žiadna katechéza.

Keď katechéta dobre rozpráva, nejde to deťom len do hlavy, ale vtlačá sa to hlboko do ich srdca. Pri rozprávaní deti vstupujú do príbehu a v mysli si predstavujú všetko, čo sa tu odohráva. Samé sa v tom príbehu ocitajú, žijú ho, spoločne sa tešia, prežívajú strach, chvíle napätia alebo pomáhajú...

2. Druhou dôležitou činnosťou na hodine katechézy je **maľovanie**, nie však podľa predlohy. Cieľom maľovania nie je vytvorenie umeleckého diela, ale aby deti svojím obrazom vyjadrili to, čo cítia a je dobré na toto deti upozorniť hneď na začiatku /zvlášť je to potrebné pre tie deti, ktoré nevedia maľovať/.

Na hodine sa preberá sviatosť zmierenia. Ako sa zhostiť tejto úlohy? Na začiatok by asi nebolo vhodné deťom odrecitovať, čo je a čo nie je vina. Lepšie bude ak im pomôžeme zvýrazniť a oživíme, čo vlastne vina znamená. Môžeme to urobiť napríklad cez maľovanie.

Deťom dáme za úlohu namaľovať obraz s nadpisom VINA. Takto formulovanou úlohou sa deťom nepovedalo, čo by mali konkrétne maľovať. Deti samé si musia premyslieť, čo si pod pojmom vina predstavujú.

Keď deti domaľujú, môže sa natiahnuť povraz a naň sa sponkami pripnú všetky obrázky. Každé dieťa potom povie k svojmu obrázku dve-tri vety. A na konci už nepotrebuje nič vysvetľovať, lebo každé dieťa postrehlo, že vina je niečo zlé, niečo od čoho by sa každý rád oslobodil.

Maľovanie je zvlášť vhodné pre stredný vek.

Väčšie deti už zvyčajne neradi maľujú. S nimi môžeme skúsiť iný spôsob maľovania. Maľovanie s farbou - bez predmetov. Napríklad každý dostane kus papiera a dve farbičky /čiernu a žltú/.

Potom sa im vysvetlí, že na papier majú namaľovať svoj život - bez ľudí, stromov, žiadne predmety, nič konkrétne, treba maľovať len farbami.

Deti zvyčajne chvíľu rozmýšľajú a potom maľujú. Jedno si povie: "môj život je nešťastný, nie je v ňom nič radostné" zoberie preto čiernu farbu a začierni celý papier. Iné, spokojné dieťa zamaľuje papier žltou farbou, kde tu sa na ňom objaví malá čierna bodka. Po skončení sa papiere rozložia do stredu na zem, deti si

posadajú okolo nich a spoločne sa na ne zadiávajú. Znovu každé dieťa rozpráva o svojom obrázku.

Takýmto spôsobom sa môže dať deťom namaľovať napr. i modlitba Otče náš.

Ďalšou formou maľovania je práca so sklom a sviečkou. Malé skielko držíme nad horiacou sviečkou pokým nesčernie. Deti potom doň - pomocou ihly - ryjú daný obraz napr. jedno zastavenie krížovej cesty. Skielka vložíme do diaporojektora a máme krížovú cestu, ktorú si zhotovili sami deti. Každé dieťa môže nakoniec k svojej kresbe povedať i krátku modlitbu.

Mnohí ste sa už iste stretli i s deťmi, ktoré odmietali kresliť. Co robíte?

Nie je vhodné ku maľovaniu ich nútiť /zostaneš tu sedieť pokým to nenamaľuješ a pod./. Lepšie je tieto deti posmeliť, dodať im odvalu, začať s nimi maľovať niečo úplne jednoduché, aby sa presvedčili, že nezáleží na tom, aby ich obrázok bol perfektný, ale ide o to, aby ho urobili.

Ak však deti i napriek týmto postupom odmietajú kresliť, je potrebné pre ne vymyslieť niečo, čo sa maľovaniu trochu podobá. Napríklad deti dostanú noviny /kde je veľa textu/, z ktorých majú vystrihovať figúry a z nich vytvoriť plagát, na ktorom bude znázornené to isté, čo majú iné deti zobraziť maľovaním.

3. H r y . Myslia sa tým predovšetkým hry katechetické, t.j. znázorníť nejakú udalosť zo života, príp. z biblie ako živú scénu. Hneď na začiatku však treba pripomenúť, že niektoré udalosti z biblie nemožno hrať! Napríklad zmŕtvychvstanie. Nikde v biblii totiž nie je napísané ako Ježiš vstal, je tam iba povedané, že hrob bol prázdny.

Práve tak musíme byť opatrní pri zázrakoch. Keby deti hrali napr. premenenie vody na víno, šlo by tu skor o čarodejníctvo ako o zázrak... Lepšie je vyberať na hranie okrajové príbehy /ako napr. emauzských učeníkov, zapretie Pána Ježiša Petrom a iné/.

Pri hrách je dôležité využívať i príbehy zo života. Keď napríklad deťom na hodine rozprávame ako Pán Ježiš povedal: "...vy ste svetlo sveta..." Niektorí ľudia to počujú, ale svoj život neriadia podľa týchto

slov, iní ich však zoberú vážne, čo potom vidieť i na ich živote.

Po tomto úvode, v druhej časti hodiny môžeme zadať deťom úlohu nasledujúceho znenia: Do triedy príde nový spolužiak, ktorý predtým už urobil veľa zlého /kradol, nechodil do školy, bil ostatné deti.../.

Ako sa budú správať ostatní spolužiaci? Deti dostanú čas na premyslenie a hra môže začať.

O tom aké vynaliezavé sú deti, svedčí i nasledujúci zážitok práve z tejto hry. Skupinka detí ju zahrála dvakrát raz zle a druhý krát dobre.

Stoly, stoličky, deti sedia a ticho píšu. Hneď je jasné, že sú v triede. Tu vstúpia dve osoby. Jedna z nich je učiteľka a ten druhý ich nový spolužiak. Učiteľka deti pozdraví a povie im, že im vedie nového spolužiaka, o ktorom ich už včera informovala. Učiteľka odíde, nový žiak zostane osamotený. Deti vytvorí hlučky a nevidia si ho... hra sa skončí.

Druhý krát po predstavení nového spolužiaka ho deti zoberú medzi seba predstavia sa mu a začnú mu rozprávať ako to v triede beží...

Ak by sme deti postavili pred otázku, ako sa má správať človek, ktorý má byť svetlom sveta a čakali od nich len ústnu odpoveď, dotýkali by sme sa len ich rozumu, cez takto zahratú situáciu však oslovujeme aj ich srdce.

Prežívanie sviatkov s deťmi

Vieru nemožno oddeliť od kostola, od slávenia. Slávenie je stredobodom viery, hlavne slávenie eucharistie. Cirkevný kalendár má viacero dní, ktoré slávime.

Deti však neprežívajú vždy sv. omšu, alebo cirkevný sviatok ako slávenie. Niekedy ich to doslova ubíja. Musia ticho sedieť, lebo v c-pačnom prípade dostanú úder pod rebro, nesmú sa otáčať, nesmú povedať ani slovo. To predsa nemôže byť slávenie!

Preto je dôležité veľké cirkevné sviatky doplniť i oslavou v rodine. Rodinná oslava by sa však nemala zvrhnúť len na jedenie a pitie - i keď aj to k tomu patrí - mala by obsahovať aj spev, spoločný rozhovor, zábavu, hru...

Dobré je keď deti pripravíme na slávenie sviatku i na hodine katechézy a to napríklad spoločnou oslavou.

Ak je to pred slávením Veľkej noci, tak miestnosť, kde sa stretávame, slávnostne ozdobíme, do stredu dáme upečeného veľkonočného baránka, sviecu a pred každé dieťa môžeme dať pohár s muštom.

Keď deti prídu, povie im, že dnes máme sviatok. Všetci si posadáme dookola. Katechéta sa môže spýtať kto z detí je najmladší a tohč si potom posadí vedľa seba. Deťom priblíži zážitky židovského Tudu s Bohom, za ktoré boli Zidia veľmi vďační a preto znovu rok čo rok si ich pripomínali a slávlili. Zidia mali taký zvyk, že vždy najmenešie dieťa sa mohlo spýtať, čo sa dnes vlastne slávi.

Starší mu vysvetľujú, čo Boh urobil a potom sa môžu všetci spoločne krátko pomodliť napr. slovami: "Bože, chválime Ťa, ďakujeme Ti." Najstarší spomedzi nich rozdelí baránka na toľko častí, koľko je prítomných.

Deti slávenie veľmi prežívajú, správajú sa celkom vážne. Uvedomujú si, že to nie je čas a miesto na jedenie a pitie, ale slávenie, pri ktorom sa Bohu ďakuje.

Po zjedení baránka a vypití muštu sa postaví do stredu svieca a spolu si pripomíname, že my kresťania máme ešte väčší dôvod k sláveniu a ďakovaniu.

Potom môžeme poďakovať Bohu za všetky dobrodenia spontánnou modlitbou alebo spevom, pričom sa môže aj tleskať. Je to celkom jednoduché. Deti sa rozchádzajú naplnené, povzbudené. Slávenie nebolo pre nich len trápením, niečo zdľhavé, ale niečo príjemné. Slávenie bolo pre nich zážitkom.

Na záver ešte zopár rád pre tých, ktorí pracujú so skupinou detí, ktoré sú rôznej vekovej kategórie /napríklad v skupine sú prváčikovia i druháci, zopár tretiakov a piatakov, tiež však šiesty a siedmy ročník/. Ako tu pracovať, keď každá veková kategória vyžaduje samostatný prístup? Existuje viacero možností:

1. Katechéta stojí pred skupinou a naraz hovorí ku všetkým. Je veľa častí v biblii, či liturgii, ktoré možno hovoriť naraz všetkým /napr. o sviatostiach/.

Hovoriť takto celú hodinu však nie je možné. Buď by tomu nerozumeli menší, alebo by sa starší nudili.

2. Najskôr sa katechéta prihovorí všetkým naraz, potom druhú časť hodiny prideli každej vekovej kategórii špecifickú úlohu. Napríklad malí dostanú za úlohu maľovať, zatiaľ čo väčší si o texte pohovoria s katechétom. Stredná skupina si spolu môže pripravovať najakú scénu. Všetky skupiny však na rovnakú tému.

Netreba sa báť, že sa budú navzajom rušiť. Na záver katechéta dá opäť všetkých dohromady a potom každá skupina prispeje svojim dielom, v krátkosti poinformuje ostatných ako si splnila svoju úlohu. Menší iste nebudú rozumieť všetkému čo väčší rozprávali. Vtedy im katechéta k tomu niečo vysvetlí, aby aspoň časti porozumeli. Takýto spôsob vyučovania je náročný a vyžaduje dlhú prípravu a skúsenosti.

3. Katechéta vytvára z detí malé rodiny, nie však s otcom a mamou, ale malé skupiny, do ktorých patria malé i veľké deti.

Tu je dobré deťom zdôrazniť, že všetci sme jedna veľká kresťanská rodina, kde sa malí učia od veľkých a veľkí pomáhajú malým. Každá skupina si môže zvoliť svojho patróna. Jedni môžu tvoriť skupinu sv. Pavla, iní zase Jánovu skupinu a podobne.

Takýto model môžeme použiť vtedy, keď necháme deti niečo samostatne tvoriť. Napríklad majú za úlohu vytvoriť nejaký obraz na určitú tému. Starší nájdu myšlienku ako to uskutočniť, ale aj najmenší sa zapoja do práce napr. tým, že bude nalepovať jednotlivé časti obrazu. Tento spôsob sa výborne osvedčil pri katechetických hrách.

Keď sa na stretnutí píše, veľkí píšu dvojmo i pre tých, ktorí písať nevedia. Využívame pritom tak trochu rodinnú atmosféru. Pri tejto forme práce máme menej problémov s disciplínou, veľkí totiž berú zodpovednosť za ostatných. A kto má zodpovednosť, je rozumný. Malí niekedy počúvajú veľkých lepšie ako katechéta.

Nech si vyberieme akýkoľvek z uvedených modelov /podľa témy a zamerania/, vždy je potrebné pamätať na jedno: Na záver stretnutia si musí každé dieťa byť vedomé toho, že bolo dôležité.

SEMMEERING

Celosvetové stretnutie slovenskej mládeže

V dňoch 9. až 16. júla sa v Semmeringu v Dolnom Rakúsku konal IV. svetový festival slovenskej mládeže. Zúčastnilo sa ho okolo 500 mladých Slovákov z celého sveta. Novinkou Festivalu bola prítomnosť skupiny mladých priamo zo Slovenska. Prinášame dojmy jedného z účastníkov.

Do Rakúska som sa veľmi tešil, bol som plný očakávaní. Mal som ísť prvý krát na Západ. Ale nemala to byť len klasická turistika s nakupovaním. Boli sme pozvaní na Svetový festival slovenskej mládeže.

Tento Festival bol už štvrtý a zúčastňuje sa ho tak katolícka ako aj evanjelická slovenská mládež z celého sveta. Na západe žijú z rozličných príčin. Niektorí sa tam už narodili ako deti vystaňovalcov alebo emigrantov, iných rodičia zobrali zo sebou vo veľmi malom veku a sú aj takí, čo sami ušli.

Na Festivale bol aj štáb Československej televízie z Bratislavy: známi redaktori Nižňanský a Moravčík a jeden kameraman. Zúčastňovali sa na programe a mali referáty o Semmeringu v našej televízii.

Zmyslom Festivalu je najmä to, aby mladí Slováci žijúci v zahraničí nezabúdali na dedičstvo otcov - z akých koreňov pochádzajú, aby sa poznali a držali spolu v často ťažkých podmienkach emigrácie. Slovenská mládež sa tu priznáva k národu, s ktorým je duchovne spojená.

Redaktori sami videli, že Festival nebol zameraný proti Československu, preto tam boli aj oni, preto sme tam išli aj my, a preto budem o Festivale písať celkom otvorene.

Do Semmeringu bolo pozvaných aj zopár mladých ľudí z rôznych kútov Slovenska. Viacerým sa nám podarilo včas si vybaaviť doklady a stihnúť termín Festivalu. Cesta vlakom sa mi zdala pomerne dlhá. Z Viedne do Semmeringu je to ešte skoro 100 km južne.

Neďaleko Semmeringu je známe pútnické miesto Mariazell. A práve tu naša skupina zo Slovenska otvárala Festival. Na slávnostnom otváracom ceremoniáli sme sa nezúčastnili, čiastočne aj kôli filmárom z Bratislavy.

Trochu som aj banoval. No potom nám kňaz, ktorý šiel s nami do Mariazelli, ukázal, že to má hlboký duchovný význam. Prišli sme o slávnostné reči, ale mohli sme Festival otvoriť pri našej nebeskej Matke. Slová svet nezmenia, zmení ho naša modlitba a správne postoje.

V Semmeringu sme spávali vo veľkom stane /Feldspital/, do jedného sa zmestí asi 110 ľudí. Stravu sme mali zabezpečenú v neďalekom salaši, kde varil bača - emigrant a bývalý ločný kuchár.

Účastníci Festivalu boli rozdelení do krúžkov. Každý si mohol vybrať krúžok, ktorý sa mu najviac pozdával. Krúžky sa zaoberali dejinami, literatúrou, kultúrou, súčasným životom vo vlasti a podobne.

Každý večer býval spoločný program. Raz to bol kultúrny večer, inokedy diskotéka alebo program folklórnych skupín.

Cez deň sa mladí spoznávali, vymieňali si skúsenosti zo života v rôznych krajinách a oživovali svoju národnú príslušnosť. Medzi tým bývali stretnutia a debaty s rôznymi osobnosťami, ktoré boli prítomné na Festivale.

Po návrate z Mariazelli sme mali sľúbenú debatu s historikom profesorom Milanom Duricom. Učí dejiny na univerzite v Padove. U nás študoval na gymnáziu v Trnave. Je trochu handicapovaný tým, že nepočuje. Preto sa s ním dá komunikovať iba prostredníctvom pera a papiera.

Písali sme mu otázky týkajúce sa jednak histórie, jednak jeho názorov na dnešné Slovensko. Jeho postrehy sú zhruba tieto: Navštívil som nedávno Slovensko, videl som, že sa niečo hýbe. Ale akosi rozpačito, pomaly. Stále som badal medzi staršími i mladými strach. Navštívil som aj jedného biskupa na Slovensku a ten sa mi vedel pochváliť len diplomom, ktorý mu podpísal prezident a hru na husle. To sa mi zdá trochu málo.

Padli aj iné otázky ohľadom našej národnej histórie. Hovorili sme o témach, na ktoré sa doma nemáme koho spýtať a bolo to veľmi zaujímavé. Uvedomili sme si, že naše vzdelanie v národných otázkach je až hriechom zaradbané a že s tým treba niečo robiť.

S pánom profesorom som sa stretol ešte dvakrát. Raz som ho dokonca vyrušil aj pri obede. To bol trapas. Prišiel som za ním a napísal som mu, že ešte kopa otázok zostala z toho večera nezodpovedaných, a preto sa ho chcem na niektoré otázky z histórie ešte spýtať. Ale samoz-

rejne až po obede, počkám vonku, kým sa naobeduje.

No on ma hneď posadil, že ho vôbec nevyrušujem a že aj pri obede sa dá odpovedať. Bol som úplne zaskočený toľkou srdečnosťou.

Posledný krát som bol a prof. Duricom večer po sv. omši. Akurát sa vyberal na prechádzku, stretli sme sa pri hoteli. Rozišli sme sa až neskoro v noci. Opäť mi prízvukoval, aby sme sa na Slovensku konečne zbavili strachu. On má taký dojem, že sme si na ten strach už zvykli. Preto sa bojíme byť kresťanmi?

Spomínal tiež, ako chodil po slovenských kostoloch a nikde nenašiel ani náznak národného symbolu. To bolo pre neho po návrate z Poľska ako studená sprcha. Tuším iba v Hriňovej a v Ziline našiel maličké slovenské znaky.

Na druhý deň sme mali v programe prehliadku Viedne a návštevu u pána kardinála Groëra.

V ten deň sme sa zoznámili aj s otcom biskupom Kalatom: Cestou zo Semmeringu do Viedne nám rozprával o tom, ako bol väznený v Leopoldove, Valdiciach atď. Koľko zamestnaní vystriedal /elektrikár, fotograf, skladník.../. Potom sa dohodli spolu s biskupom Korcom a biskupom Dubovským, že on odíde na Západ.

Nebudem opisovať pamiatky Viedne, len toľko, že najviac na mňa zapôsobil Dóm sv. Stefana svojou mohutnosťou a neobyčajným tichom, ktoré vychádzalo z kameňa.

Navštívili sme ešte hrobku Rakúsko-Uhorských panovníkov. Ani som nezbadal ako ubehol čas a zrazu bolo niečo pred 17. hodinou, na kedy sme mali dohovorenú návštevu u kardinála Groëra.

Tezne pred návštevou, teda asi 10 minút pred piatou som sa stratil. Išiel som kúpiť známky do Tabaku a naraz, keď vychádzam z oéhoodu, nikoho nevidím. Zostal som na Stefansplatzi sám a nevedel som, kam sa pohnúť.

Prvé čo ma napadlo - idem k nášmu autobusu. A tak som behal po okolitých uliciach v nádeji, že nájdem nejakú stopu, ktorá by ma priviedla na parkovisko. Myslel som, že ku kardinálovi pôjdeme autobusom.

Takto som hore-dolu zúfalo behal, nič nenachádzal a nevedel som, čo mám robiť. Ci mám revať a či sa smiať. Veď takto som mal prepásť životnú šancu, stretnutie s kardinálom, to bolo zúfale. Zrazu som sa cítil v tej Viedni celkom sám, nevediac, kam sa pohnúť.

Jediné, čo ma napadlo, bolo, že som sa začal modliť Pod tvoju ochranu... A to tak vrúčne, ako nikdy v živote. A postupne som sa ukľudnil a zmieril s tým, že s kardinálom nebudem. Daťšou otázku bolo, ako sa dostanem do Semmeringu, keď nenájdem autobus. Co budú robiť ostatní, keď zistia, že som sa stratil? /Neskôr som sa dozvedel, že naši vonka to berú ako celkom normálnu vec,

že keď príde Slováč na Západ, najprv sa stratí./

Prestal som behať, kráčal som rozmýšľajúc po ktorejsei ulici, keď ma napadla spásna myšlienka - čo keby som sa dakoho spýtal kde býva kardinál?

Povedali mi, že býva na Stefansplatzi - teda na tom námestí, kde som sa stratil a ockiaľ som utekal! Teraz bol problém dostať sa na Stefansplatz, ale to už stačilo len dvakrát sa spýtať a bol som tam.

Drožkára som sa spýtal na rezidenciu kardinála a ten mi ukázal dom, rovno pred ktorým som stál. Ešte najst vchod, miestnosť, bolo to úžasné. Cas som vôbec nesledoval. Spýtal som sa informátora na slovenskú skupinu a ten ma zaviedol do sály. Kardinál tam ešte nebol. Postavil som sa k našim akoby sa nič nestalo. O dve minúty prišiel svižným krokom pán kardinál.

Pána kardinála Groëra sme privítali piesňou Nech pieseň naša zaznieva...

Potom sme boli svedkami čohosi neobyčajného, čo nám vyrazilo dych. Otec biskup Kalata nás predstavil, odkiaľ sme. Keď sa pán kardinál dozvedel, že prichádzame rovno zo Slovenska, tak si pred nás v úžase kľakol a povedal: "O Slowakei!"

Bol to príliš silný zážitok. Myslel som si, že o Slovensku vo svete nikto nevie. Potom sa nás pán kardinál pýtal, odkiaľ sme, kde spávame, či máme dost peňazí. Zaujímalo sa o nás po každej stránke, ako žijeme doma. Zobral tácku s bonbónmi a každého ponúkol.

Kardinál Groër vo mne zanechal hlboký dojem. Ťažko mi je opísať jeho správanie. Každý jeho pohyb, gesto vyžarovali niečo tajomného, svätého, či ako to povedať. Cloveka si okamžite ziskal. V sále vládla uvoľnená, príjemná atmosféra, družná nálada, takže sme pánu kardinálovi ešte zaspievali.

Hodina ubehla ako voda a museli sme sa rozlúčiť. Pochytili sme sa všetci za ruky a spievali Valčík na rozlúčku. Pán kardinál nás vyprevadil až ku bráne, kde každému podal ruku.

Po niekoľkých krokoch, keď sme sa vzdialili od rezidencie, otec biskup Kalata nás zastavil a ukázal nám obálku od pána kardinála. Bolo v nej presne toľko šilingov koľko stáli naše pozvania.

Kardinál Groër uhradil nám zo Slovenska celý pobyt na Festivale.

Z rezidencie pána kardinála sme išli do budovy katolíckej tlačovej agentúry Katpress. Novinári sa nás pýtali na naše púte, stretnutia mladých, laický apoštolát a vôbec ako žijeme. Bolo to v súlade so záverečným dokumentom Viedenskej konferencie KBSE o voľnom toku informácií.

Daťšou osobnosťou, s ktorou sme sa stretli, bol otec Anton Hlinka. Na jeho prednáške sa zúčastnili aj redaktori Nižňanský a Moravčík s kameramanom, ktorý filmoval. Neskôr som sa dozvedel, že

tieto zábery aj dali do svojej reportáže, teda že otec Anton bol v československej televízii /ale bez zvuku, namiesto toho bol komentár redaktora/.

Naša skupina sa s otcom Antonom stretla poobede. Rozprával nám o začiatkoch práce v rádiu, ako sa dostal do Hlasu Ameriky. My sme mu zase hovorili o tom, ako sú jeho relácie počúvané, najmä sobotňajšie.

Cez neho sme spoznali tiež Kláru Inoveckú, ktorá mu pomáha. Prezradil nám o nej, že pôvodne chcela v Nemecku študovať medicínu, ale túto svoju ambíciu oboetovala v prospech práce pre Slovensko.

Na stretnutie s otcom Antonom sme mali len hodinu, pretože bol o neho veľký záujem.

Otec Felix Litva bol ďalšou osobnosťou, s ktorou sme mali stretnutie. Rozprával nám, prečo odišiel na Západ a o svojej práci. Hovoril podrobne o tom, ako sa pripravujú a tlačia knihy. Pri tomto stretnutí si prišli na svoje najmä Tudi, ktorí rozumejú počítačom. Nevedel som, že počítače môžu mať také uplatnenie pre nás.

Dozvedeli sme sa, koľko námahy stojí vytlačenie jednej takej knihy. Poďakovali sme sa za to, že dnes už by bolo ťažké nájsť na Slovensku aktívnejšiu katolícku rodinu, kde by nemali knihu z Ríma alebo Kanady.

Netrepezlivo sme čakali aj na otca biskupa Hnilicu. Je to tiež úžasný človek. Obrazne povedané, má na starosti diecézu ohraničenú mestami Moskva, Peking, Berlín. Myšlienka, pre ktorú žije, je obrátenie Ruska a východného bloku podľa fatimských predpovedí.

Rozprával nám o svojich zážitkoch z cesty po Sovietskom zväze. Načrel aj do problematiky Medžugoria. Opisoval nám, ako sa dostal po prvý raz do ZSSR a ako slúžil v moskovskom chráme v Kremli nezápadne medzi turistami v malom poháriku sv. omšu presne v tej chvíli, keď Sv. Otec Ján Pavol II. vo Fatime zasväcoval celý svet Panne Márii.

Otec Hnilica bol v Semmeringu dlhšie a jedával s nami na salaši. Nevytvára si odstup od ľudí, je každému veľmi prístupný.

To je vlastne charakteristika všetkých našich významnejších Tudi na Západe, ako sme si všimli. Na prvý pohľad je vidno, že žijú pre Slovákov a Slovensko.

Stretili sme sa aj s Dr. Kružliakom a s bratmi Šťastnými. S nimi sme hovorili najviac o hokeji, ale aj oni mali záujem, čo je nového na Slovensku.

Marián nám rozprával, že keď mal 10 rokov, mama mu sľúbila na narodeniny pekný darček, ak bude poslúchať. On sa snažil, umýval riady, robil poriadok. Keď prišiel deň narodenín, mama ho zobrala, že idú pre ten darček. Marián sníval o korčuľoch, lenže mama ho zaviedla

do sakristie bratislavského kostola Blumentál ministrovať. Reagoval sklamané: "No tak teda ďekujem pekne!" Miništroval u vtedajšieho blumentálskeho kaplána Jána Sokola, dnešného trnavského arcibiskupa. Casom mu miništrovanie začutilo.

Pýtali sme sa, akú mali v mužstve autoritu, keď o nich vedeli, že sú veriaci. Anton nám povedal, že nič také nebolo: "Pre nás bolo normálne, že v juniorke sme sa aj siedmi zobrali po tréningu na sv. omšu." Aj teraz v NHL neprestali myslieť na Slovensko.

Náš pobyt sa chýlil ku koncu. Na Festivale bola vynikajúca rodinná atmosféra. Bolo ju cítiť najmä na večerných spoločných programoch.

Jeden z týchto večerov mal názov Večer talentov. Mladí aj deti vystupovali so spevmi, tancom, prózou. Spevák a gitarista Lojzo Berec venoval svoj program Slovákom, ktorí vystupujú na obranu slabých. Menoval otca biskupa Korca, Mons. Trstenského a iných, čo poslucháči podporili aplauzom. Ďalšiu pieseň venoval účastníkom sviečkovej manifestácie na Hviezdoslavovom námestí.

Chcel by som spomenúť ešte výlet ku hraniciam Slovenska. S vnútorným pohnutím pozerali na Devín, Kobylu, Kamzík a z neďalekého kopca aj na Bratislavu, Hrad, Petržalku...

Záverného ceremonálu sa zúčastnil tiež aj štáb CST z Bratislavy. Redaktori spolu s nami spievali. Kto za pravdu horí... a pochytali sa s nami za ruky, keď sme spievali Valčík na rozlúčku.

Na záver Festivalu bola v sobotu slávnostná sv. omša.

Zo Semmeringu sme si domov odniesli aj jedno konkrétne predstavenie: pre Slovákov je nevyhnutné učiť sa cudzie jazyky. Naozaj to dnes nie je luxus, ale nutnosť a platí to najmä pre mladú generáciu.

Neviem či tieto moje dojmy uverejníte, lebo doteraz sa o týchto témach nepísalo, ale nevidím v tom nič zlého, veď to dávala aj naša televízia.

Myslím, že by to bolo nádherné, keby sa ďalší Festival mohol konať na Slovensku.

NARKOMANĽKA

Smerovanie človeka k Bohu je samo o sebe drámou, ktorú v rôznej podobe zakúša každý veriaci človek a bolo mnohokrát stvárnené i literárne. Text, ktorý sa nám dostal do rúk, umeleckým dielom nie je a ani nechce byť. Hodnotu mu dáva jeho autentičnosť.

Autorka, skrytá za pseudonym Jašterka, vydáva úprimne a bez zábran svedectvo o vlastnej ceste z pocitov životnej prázdnoty cez závislosť na drogách k postupne overovanej a bolestne získavanej viere v Boha a v platnosť mravných zákonov. Nič zo svojich problémov a postojov, hoci niekedy sporných, pritom nezakrýva.

Text je značne skrátený. Vynechané sú tiež pasáže, v ktorých sa opisujú konkrétne spôsoby dávkovania a aplikácie drog.

Píšem hlavne vám, ktorí idete možno niekdajšou cestou.

Nechcem ti brať tvoju drogu, jediné, čo máš a na čom ti ešte záleží. Len by som chcela sedieť pri tvojej posteli, keď sa na teba dívajú ako na odstrašujúci príklad ľudskej biedy, keď ti povedia - čo si zpackal, to si liž, to ti patrí.

Chcela by som byť pri tebe, keď si pokrytci nad tebou odpúvnu a povedia - to by sa mne nikdy nemohlo stať.

Chcela by som ťa držať za ruku, keď ťa zradia tvoji najbližší priatelia, keď ti nikto nerozumie, keď spíš na chodníku, v parku, si hladný a je ti zima. Keď okolo teba chodia ľahostajní ľudia.

Pride čas, keď sa budeš cítiť najhoršie, keď už nebudeš chcieť ani drogu a budeš túžiť už len po smrti. Vtedy si spomeň na mňa a na môjho Boha. Chcem ti povedať, že je ešte jeden svet, ktorý nepoznáš, a je tu na zemi. Cesta, ktorá vedie k tvojmu životu a je silnejšia než droga a nešťastie - je jedine Boh. Boha nič nenahradí. Niet inej náhrady za drogu, jedine Boh.

Nasledujúce riadky sú malým svedectvom. Nechcem nikoho nútiť, aby mi veril. Keby som v minulosti - ešte ako feťáčka - čítala niečo také,

neverila by som a žiadala by som dôkazy.

Všetky moje postoje a názory majú korene v detstve. Človek sa feťákom nerodí.

Som dieťa ulice, ktoré sa musí samo pretikať životom. A predsa všetko mám. Mám rodičov, ktorí zarábajú spústu peňazí, slušný dom, súrodencov, svojho chlapca, kamarátky, oblečenie samý západ, magič, kopec kaziet, nič mi nechýba...

Ale rodičia na mňa nikdy nemali čas. Boli stále unavení, prepracovaní, chceli všetko mať. Otec hovorieval, prečo to všetko robia. Chcú, aby sa ich deti mali lepšie než sa mali oni v detstve.

Mama si nikdy nesadla k mojej postieľke, neporozprávala sa so mnou. Pripadala som si doma nazvyš, som rodičom na obtiaž, majú predsa svoju prácu. Chcú mať kľud a ja im ho narušujem. Už tým, že som.

Často som bývala u babky, tá mi dávala to, čo mi doma chýbalo. Lenže priepasť medzi mnou a rodičmi sa stále zväčšovala. Plakala som v noci do vankúša, chcela som sa aj utopiť, ale pri rieke som nedostala odvahu skočiť. Kôli babičke, bola by smutná. Inak by som nikomu nechýbala.

Správala som sa k rodičom ako k cudzím ľuďom. Braľa som ich ako ot-

rokokárov, nenávidených ľudí, ktorí ma majú v hrsti. Aj oni ma nenávideli.

Začala som sa kamarátiť s partiou chalanov. Ani na nich nemali rodičia čas. Sedávali sme po stavbách, robili výjazdy do okolia, kupovali flaše, robili tajné mejdany, učili sa fajčeniu, opíjaniu a sexu.

Zaliezali sme do klubovne SZM, kde pre oblaky dymu nebolo vidno a skúšali sme fetovať riedidlo.

Keď som večer prišla domov, naši si nič nevšimli, stále pozerali televíziu.

Taký život sa mi páčil. Stále nové dobrodružstvá, žiadna nuda, obdiv chalanov, diskotéky, proste život. Bola to pre mňa náhradná rodina, náhradné citové vzťahy a hlavne som stúpila na cene sama seba. Bol tu niekto, kto ma uznával.

Vtedy bol do mňa zamilovaný Jaro, ale ja som ho nemilovala. Zato Karolovi som bola schopná dať i svoje panstvo, keby chcel, už takto mladá. Ale on si nič takého ku mne nedovoľil.

Potom som zase chodila s Jarom. Nebola som jeho prvé dievča. Stále sa chcel s mnou milovať, ale ja som toho nebola s ním schopná, mala som ho rada ináč než Karola. Ale nechcela som ho stratiť, tak som nakoniec súhlasila. Stále mi vyčítal, že ho nemám rada, keď sa s ním nebudem milovať.

Prvé milovanie sa mi vôbec nepáčilo, len som si na seba ušila bič. Nebola som toho schopná a nemala som na to vek. Potom to Jaro chcel stále. Mala to byť daň za naše priateľstvo, ale nechcelo sa mi, tak som sa na Jara vykašľala. Hneď na to začal chodiť s inou, akoby sa nič nestalo. Začala som všetkých chalanov hádzať do jedného vreca - záleží im len na sexe. Ja som túžila po láske.

V partii začali chalani s čuchaním riedidla, fetovalo sa v klubovni SZM. Vedúci nám dal kľúče a o iné sa nastaral, vôbec nevedel, čo robíme.

Riedidlo som brala preto, že ostatní tiež fetovali. Trhala by som partiu, chceli by sa mi, že mám strach a ziež preto, že inak by bola nuda.

Skola mi bola odporná, nič ma tam nezaujímal, ani kolektív, tam som vôbec nezapadala.

V tej dobe sme s Ivanou stále vymetali disky. Niekedy nás to už ani nebavilo, ale nevedeli sme čo inak robiť. Kamarátili sme sa s jedným diskžokejom, mali sme vstup zadarmo. Kvôli diskotékam sa rozviedol so ženou, inak to bol dobytok, mal rád mladé dievčatá, teda aj nás. Mal video, rôzne horory a porno. Ale mne sa to nepáčilo, bol to hnus. Dávala som sa na to len preto, aby sa mi nesmiali, že som mákka.

Zoznámili sme sa s novou partiou, v ktorej som sa cítila bezvadne, sedela mi viac ako predošlé. Chalani nechlastali, neboli sprostí, bolo medzi nami veľké priateľstvo.

Ale niektorým veciam v slangu tej partie sme nerozumeli. Niečo akoby tajili. Co je to "áčko", "piato", "vyrobiť sa". Mysleli sme, že majú nejaké kšefty s bonami.

V lete sme sa chodili kúpať. Raz ma chalani hodili naschvál do vody. Čierny humor som neznašala, zbalila som sa a išla preč.

Dobehol ma Ivan a odprevadil domov.

Vtedy mi povedal, že je narkoman. Bol to pre mňa šok. Myslela som, že fetuje riedidlo, tak som mu povedala, že som to tiež robila. Ale on mi povedal, že si pichá.

Naraz mi bolo všetko jasné. Celá naša perfektná partia z disky sú narkomani. Hneď som chápala, prečo nie sú otrávení a majú výbornú náladu.

Reagovala som opačne než čakal. Zaujímalo ma to, a tak mi povedal úplne všetko. Ako začal, prečo, ako sa to robí. Aké sú pri tom zážitky.

Raz sme boli s partiou na čundri. Až tam som videla, koľko chalanov v tom ide. Hovorila som si: "Nepochopím, ako môže byť niekto tak hlúpy a pichať si, keď vie, že si tým kráti život. Ja by som si nikdy nepichala".

Na čundri ma to vôbec nebavilo, hovorili stále len o fetoch.

Nemohla som zabudnúť na našich doma. Necítila som nenávisť, len som sa cítila strašne ukrivdená. K tomu starosti s Ivanou, stále sme sa hádali.

Raz ma napadlo, že to vyriešim s fetom. Ale Ivan o tom nechcel ani počuť: "Chceš byť troska ako ja, alebo čo?"

Bolo mi to úplne jedno. Myslela som, že keď budem s Ivanom v jeho svete, pochopím ho a náš vzťah sa napraví.

Keď raz Ivan nebol doma, šla som k partii a ukecala chalana, aby ma napichli. Nakoniec sa jeden zľutoval a povedal: "Nikto ťa nenútil, máš čo si chceš!"

Keď to prišlo, vraj som zozelene- la a zbledla, chalani mi držali tep a báli sa o mňa. Mne bolo rajsky, Ťahla som si do trávy a rozplývala sa blaženosťou.

Roman, ktorý ma napichol, konšta- toval: "Ona je presne fetácky typ, slabá a zraniteľná, Ivan nás zabije".

Ivan to na mne hneď spoznal, po- hádali sme sa a rozišli. Fet mi nah- radil Ivana, rodičov, sny, všetko.

Ivan začal fetovať zo zvedavosti, pre neho bola droga rozptylením. Ja som fetovala zo zúfalstva, z odporu k životu vôbec. Život nemá zmysel, všetci zomrieme. Načo sú nám prachy a baráky, načo morálka. Telo je moje a môžem si s ním robiť čo chcem. Ur- čite vydrží do desať rokov. Urvat zo života čo sa dá a na všetko kašlat.

Pichala som si podľa rady chalan- ov len svalovky, na žily treba prejsť čo najneskôr, až keď svalovky nezaberajú. Pichala som si dvakrát denne, potom už aj v práci, lebo som začíjala mať absťáky: zimnica, náva- ly do hlavy, agresivita, nevoľnosť.

Raz, keď na bolelo srdce, zašla som za povestným narkomanom v sused- stve /bral už desať rokov/, obdivo- vaným ako hviezda fetákov. Vyznal sa ako hotový doktor, fetáci k nemu chodili s problémami namiesto na ob- vod. Volali ho Blcha.

Nepovedal nič nového, len že mám slabé srdce a mala by som pichanie nechať. To ostatné je normálny absťá- k. Odvtedy som bola u neho stále. S partiou vykrádali lekárne, falšo- vali recepty. Blcha mal aj razítko.

Od Ivana som si zobrala na pamiat- ku ruženicu, verila som, že je to nie- čo posvätné a že ma bude chrániť. Z krku som ho už nezložila.

Vzťah k náboženstvu som získala od Ivana. Aj Roman, ktorý mi prvý krát pichol, veril v Boha. Pred kaž- dým pichnutím sa modlil a prosil Bo- ha, aby ho netrestal a odpustil mu, že si ničí život, že za to nemože, že sa nedokáže ovládnuť v návyku.

V jednej starej modlitebnej kniž- ke som čítala desatoro a zhrozila som sa, aká som hriešna. Odvtedy som to mala v podvedomí furt.

Vtedy som nevedela, čo chcem. Bá- la som sa Boha a na druhej strane som sa uistovala, že nie je. Chcela som umrieť, ale bála som sa smrti.

Pomaly tie fety strácali účinok. Pichala som si štyri krát denne a keď som zvyšovala dávky, prichádzali na mňa kolapsy. Bez pichania mi bolo ešte horšie.

V noci som si vyvárała ihly a striekačky od cudzej krvi a kdeja- kých prischnutých látok. V popolní- ciach a vreciach na dvore poliklini- ky boli tieto veci kľudne dostupné. Niekedy na vyváraanie nebol čas, len som to vyplachovala vodou.

Niekoľko krát som mala jeden hrozný sen. V akomsi jazere, plnom pary sa zviľali ruky nejakých šia- lencov ako hady. Keď pocítili moju prítomnosť pri jazere, zviľali sa smerom ku mne, ale nemohli dočiahnuť. Bytosti, ktorým patrili tie ruky, kvíľili a v hrozných bolestiach kri- čali o pomoc, ich hlavy a telá nebo- lo vidno. V tých hlasoch bolo šiale- né zúfalstvo. Bole som pre ne náde- jou, jediným zachytným bodom, ale mala som strach, že keby som nieko- rého chcela vytiahnuť, stiahnu ma a budem jednou z nich. A týmto sa sen zakaždým končil.

Vedela som, že sa niečo musí stať nejaká zmena, prevrat, ale čo?

Túžila som po smrti, ale zároveň som sa hrozila, že by ma čakal Boh a odsúdenie. Modlila som sa Otče náš a túžila vedieť, či Boh je alebo nie. Bola som ochotná aj uveriť, ale člo- vek nemože sám len tak zrazu veriť.

Jedného dňa prišiel k Blchovi otec, nejako ma vystopoval, narobil randál a odviezol ma do blázninca. Napadlo ma, že to je asi tá zmena, ktorá sa mala stať.

Na tretí deň si ma primárka zavo- laala na pohovor o škodlivosti drog, ako utrápim rodičov a zničím seba. Všetko som to vedela, ale bolo mi to jedno. Nemalo cenu s ňou hovoriť, nechápala, čo je to fetovanie.

Postupne som sa naučila nehovoriť čo si myslím, ale hovoriť rovnaké frázy ako personál: Jasně, že chcem prestať...

Coskoro priviezli mladé dievča, bola veľmi milá ku všetkým. Nebola to feťáčka, hoci bola tak oblečená.

Sestra mi povedala, že je to nejaká pobožná a že drží 40 dní pôst o chlebe a vode. Zoslabla a museli ju odviešť. Keď som sa k nej dostala, povedala mi, že je veľmi zlá a že preto drží ten pôst. Vyliala som jej celé srdce.

Odpovedala mi, že ma jej Boh miluje /nevedela som prečo/ a že mi jej Ježiš odpustí, keď sa vyspovedám pred kňazom, ako som sa teraz jej. Neskôr ju prepustili a po čase aj mňa.

Rýchlo som sa dostala do starých kolají. Mala som stavy ako pred odchodom do blázninca. Rozhodla som sa to ukončiť. Dala som si dvojnásobnú dávku.

Cítila som niečo hrozného. Zlyhal mi úplne obeh a umierala som. Keď srdce umiklo posledným kŕčom, necítila som už nič. Vôbec som necítila telo, bola som "nič".

Zmocnila sa ma hrôza, keď som si uvedomila, že hoci som určite mŕtva a nemá telo, že žijem ďalej. Začala som bezhlasne volať: Bože, zmiluj sa, pomôž, zachráň ma, ja chcem žiť.

Všetko prebiehalo akoby v jednej stotine sekundy. Keď som si toto priala, znovu žiť, v tej chvíli som pocítila telo.

Ležala som na posteli a mala som pocit ako v čase, keď som si ešte nepíchala. Bola som z toho úplne vedľa. Čo sa to stalo? Volala som Boha - znamená to, že fakt je? Dal mi život, nepotreštal ma. To som nemohla pochopiť. Bola som užasnutá.

Keď som to rozprávala chalanom, chceli sa a pozerali na mňa ako na cvoka.

Bola som sa pozrieť aj v kostole. Myslela som, že tam chodia len staré babky neznalé pokroku, ako nám to hovorili v škole. V kostole bolo veľa mladých a poznala som tam aj známe tváre, medzi nimi i ľudia s titulmi. Prečo veria v Boha, prečo kľadia a modlia sa?

V tom istom čase začal chodiť do kostola aj môj brácho. Vedela som, že chodí na prípravu na krst, hoci sme sa skoro vôbec nestretali.

Raz som sa ho spýtala, či verí v Boha a ako uveril. Povedal, že verí a že sám nevie ako uveril. Ze vieru dáva Boh.

Bráchovi veľmi vadilo, že som nosila na krku ruženec, že som nosila kríž v uchu a hovoril, aby som to nenosila, lebo som feťáčka a hriešnica a že tie veci znesväcujem.

Brácho ma štvál, ako sa nado mňa povyšoval. Rada by som sa ho na všetličo opýtala, ale on sa hanbil za to, že som jeho segra.

Ďalej som si píchala a strašne som sa bála, že príde kolaps a že mi to u Boha neprejde.

V tej dobe chalani hľadali akýsi nový fet, tzv. perník, ktorý sme ešte nevedeli variť.

Jedného rána som sa zase ocitla v blázninici, vôbec neviem ako.

Ciastočným zotavením tam bývali noci, často som pri okne plakala nad svojim hnusným životom, že nemám prečo žiť.

Fetovať na oddelení nebol problém. Nemalo zmysel zatvárať tam ľudí, ktorí prestať nechceli. Sestry hovorili, že to stojí veľa peňazí a že by bolo lepšie nechať nás zdochnúť. Tiež som si to myslela.

Priviezli novú pacientku, volala sa Lenka a bola veriaca. Všetci sa jej vysmievali a podpichovali ju, že je určite panna, hovorili jej samé špinavosti.

Keď som si získala jej dôveru, najviac ma zaujímal, čo sa týkalo spovede. Lenka mi poradila, aby som sa vyspovedala hneď, že to zariadi s tunajším kňazom.

Spoveď som chcela pre istotu. Ak sa takto strápnik, Boh mi odpustí, ak existuje. A ak neexistuje, tak si tým neuškodím. Prestať s fetom, taký strach som zas nemala.

Modlila som sa takto: "Bože, ak si, tak mi prosím ukáž, že si, chcela by som uveriť, že si, ale nie som toho schopná." Žiaden ohlas na to neprichádzal.

Po prepustení som si našla miesto v nemocnici, tam som mala voľný prístup k veciam. Ale správca čítal môj posudok, urobil mi prehliadku skrinky a všetko našiel.

Najprv ma vydieral, že ma neudá, ak sa s ním vyspím. Zasa som sa mala predať, zasa som revala, ja som nemohla byť šlapkou. Povedal mi, že

som troska, ľudská bieda a dal mi okamžitú výpoveď.

Bále som sa, že ma bonzne, tak som ušla k jednej partii v lese. Tu v starej barabizni bez elektriky a vody, žili v desnom bordeli a špina traja fetáci, po ktorých bolo vyhlásené pátranie. Boli to kostlivci, pichali si áčko, ale už si ho nemali kam pichať, po tele samé jazvy a zhníšané rany. Navzájom sa nenávideli. Boli skoro stále v abstáku. Dvaja si šlahali tak po hodine, do krku či pod jazyk. Tretí už nemohol vôbec nikam. Celý deň preto nadával a zúrili. Zily mu praskali a čakal, kedy umrie.

Môj slabý kokain nám okamžite zobraľi. My sme sa ešte o veci delili, ale oni boli už na konečnej. nenávideli sa, bili sa o tie ampulky ako bez rozumu, ako zvieratá. Keď som si predstavila, že mám takto skončiť, zasa som myslela, nechať fety. Dlhú som tu nevydržala a odišla som.

Doma som mala zasa kolaps, pozerala som, že to zase na mňa ide. Cítila som znova to umieranie, ako sa mi zastavuje srdce, zase to spelo k smrti. Prosila som Boha o záchranu, skor než bude koniec tela, lebo som mala strach.

Znova to prebehlo rovnako. Poprosila som a hneď som sa mohla nadýchnuť, zasa som zila, neumrela som.

Prišla na mňa príšerná úzkosť a depresia. Nevládala som si nahovoriť, že Boh neexistuje. Môžu sa stať dve rovnaké náhody?

V noci sa mi snívalo, že ma odváza sanitka a bola to pravda. Tretíkrát som sa dostala do blázninca, ale ušla som a túlala som sa.

V tej dobe som bola na dne. Prosila som Boha, stále tou svojou modlitbou - daj mi dôkaz, že si, ukáž mi, kde si. Chcela som v neho uveriť. Kedysi mi babička povedala, že ma môže zachrániť už len Boh. Ruženec som nosila stále na krku ako posvätnú vec a verila som, že ma kôli tomu Boh ochráni.

Vtedy sme mali prúser a rozhodovalo sa o mojom krimináli. Boha som sa už neodvážila prosiť, určite už stratil trpezlivosť, prosila som svätých a Pannu Máriu. O Bohu som mala predstavu z detstva, že je sudcom, ktorý trestá.

Bolo nemožné, aby som nešla do kriminálu. Hovorila som si, že ma môže zachrániť len Boh. Teraz mi môže dať dôkaz, že existuje. Potom že začnem chodiť do kostola a vypovedám sa. A tá nemožnosť sa fakt splnila, dostala som len podmienku.

Po čase prišli na mňa výčitky, že by som to mala splniť, že sa nemám správať k Bohu tak blbo. Prestala som si pichať aj príležitostné dávky.

Dodnes neviem, prečo som bola naraz taká. Proste som sa dokopala na tú faru, páter bol ku mne taký milý, že som zase revala. Nikto predtým nebol ku mne tak dobrý. Povedal mi, že môžem chodiť na prípravu na spoveď.

Páter mi v príprave premietal film o Ježišovi, prvý diel o jeho narodení. Bol pekný, ale prišlo sa mi prijať taký nezmysel, aby Panna mohla bez pohlavného styku počať a porodiť dieťa. Anjel a také veci, to boli pre mňa rozprávky.

Uvedomila som si, že tomu nie som schopná uveriť. Viem, že je život po smrti, lenže takéto veci! Viackrát som na prípravu nešla, vedela som, že na to nemám. Stále som prosila Boha o dôkazy a čakala, že sa niečo stane, a nič...

Zúfalo som sa modlila: "Prečo si mi dával život a nedal si ho niekomu, kto si ho bude vážiť. Vezmi si môj život a daj ho nejakej postihnutej." A nič, žiaden ohlas.

Raz som spoznala Michala. Bol bez domova ako ja, dobre sme si rozumeli. Je zaujímavé, že v mojom živote sa vždy objavoval niekto ako v detstve babička, kto mi v ťažkej chvíli vrátil chuť do života a dával silu.

V tej dobe som znova rozmysľala o spovedi, mala som také nutkanie. Znova som začala chodiť na prípravu.

Príprava bola veľmi zaujímavá, páter bol ku mne taký dobrý! Jeho vŕtulosť bez pretváranky ma často vnútila k plaču. Nikdy som sa nestretla s tak dobrým človekom. Bola som zvyknutá na hnusné jednanie, nevedela som, ako s ním mám rozprávať.

Mala som neopísateľnú radosť, keď mi rozprával o Pánu Ježišovi. Cítila som, že to všetko, čo hovorí, akoby som mala zapísané vo svedcmi od malička. Vždy som to potlačovala, teraz som pochopila, že nemusím.

Evanjelium sa mi zdalo ako nejaké sklo. Keď cezeň človek pozereť, všetko je jasné, dostáva zmysel. Nebolo mi problémom prijať to, čo Ježiš hovoril. Túžila som podobať sa mu. Zamilovala som sa do neho a do všetkého, čo hovoril, čo urobil. Nedokážem vyjadriť, ako sa môj život zmenil. Keď som prijala Boha, uverila, že je a aký je, znova som sa narodila. Človek sa rodí preto, aby miloval. Bola som šťastná, že už chápem, prečo žijem. Túžila som naučiť sa od Pána milovať ľudí. Tomu sa učim dodnes.

V evanjeliu som sa cítila byť jednou z tých úbohých. Práve s takými mi sa Ježiš najviac stýkal, s tými na okraji spoločnosti, s ťažkými a neschopnými ľuďmi, aj kvôli mne prišiel.

Páter ma zoznámil s mládežou v neste. Vedeli, kto som, ale nesprávali sa povýšene. Zdalo sa mi, že medzi nich patrí odjakživa. Moja viera sa stala silnou. Také dačo si človek nemôže vsugerovať.

Rodičia ma začali nenávidieť ešte viac než keď som fetovala, ale cítila som, že Boh je so mnou.

S Michalom sme žili spolu ako manželia, zdalo sa mi to normálne. Pohlavný styk je plodom lásky a Boh, ktorý je láska, musí podporovať všetky prejavy lásky. Príkázanie

"nezosmilniť" sa mi zdalo hlúpe.

Na prvú speveň som šla tehotná, ale nevedela som to. Potom to bol šok. Rozhodovala som sa medzi Bohom a potratom. Moja viera bola vystavená veľkej skúške.

Rozhodnutie bolo ťažké už aj preto, že s Michalom som sa uzdravila zo svojej choroby - odporu k sexu. Pri ňom som zabudla na svoje zážitky, na sex bez lásky a predávanie sa za fet. Nechať si dieťa sa mi zdalo nemožné. Hnevla som sa na Boha, ale on za to nemohol. Sama som ho prosila, aby mi ukázal, čo je zlého na styku pred svadbou. Teraz som ten dôkaz mala.

Lekári s dieťaťom nesúhlasili. No povedala som si, že budem robiť, čo je v mojich silách a ostatné nech urobí Boh. Na potrat som nešla a ľudia sa o mňa postarali.

Boh čaká, kým pochopíme, že nás naše túžby neuspokojujú a kým ho začneme hľadať. Nepresvedča nás o svojej existencii, čaká, až prideme sami. Verím, že kto túži po pravde a je ochotný ju prijať, tomu sa náš Pán dá poznať. Tak ako mne a mnohým iným.

V neskrátenej verzii vyšlo v českej samizdatovej edícii ALFA OMEGA v roku 1989.

Fotografia z nedávneho medzinárodného ekumenického stretnutia v maďarskom meste Pécs uvádza nasledujúcu dvojstranu.

Slovo k levočskej púti (názor účastníka)

Chcem sa vrátiť k tohoročnej Levočskej púti trochu kritickým pohľadom.

Myslím si, že púte by nemali slúžiť ako náhrada za duchovné cvičenia ani len ako príjemný výlet. Mala by to byť manifestácia viery /v tom dobrom zmysle slova./ Mali by slúžiť ako povzbudenie do života v rodine, škole, zamestnaní, v apoštoláte. Môžu byť príležitosťou k obnove a k novým predsavzatiam.

Tohoročná Levoča bola spestrená prítomnosťou zahraničných skupín z Poľska, Rakúska, Talianska - ktorí doniesli aj posolstvo Jána Pavla II.

Lenže púť mala aj klasické nepríjemné stránky, o ktorých chcem hovoriť. Najprv je to príchod kšeftárov cigánskeho pôvodu, ktorí pôsobia veľmi rušivo. S obchodnými záujmami chodia aj do priestorov, kde by ich organizátori nemali púšťať.

Daším nedostatkom je, že niektorí akoby sa prišli na púť hlavne najesť. Len čo prídu, rozkladajú okolo seba bohatý proviant /zdá sa, že príprava na púť spočíva vo vypekaní rezňov/.

Neprijemným zážitkom je vidieť, ako niektorí prichádzajú na sv. prijímanie. Sliapeme po veciach aj ľudoch, tlačíme sa v bezohľadnosti a neúcte voči sebe, aby sme sa čím skôr prebojovali k sv. prijímaniu. Ideme sa zašliapať v honbe za Hostiou - to nie je svätokrádež?

Pohľad na nastupovanie do vlaku v Levoči. Niekoľko krát sa opakovala situácia, keď sa po príchode vlaku vyrútili davy a naši svätuškári sa priam škrtili, len aby sa každý dostal čím skôr domov. Počul som jednu pani, neviem či bola veriaca, ako zhrone hovorí: "To ste kresťania?" Ani príslušníci ZNB na stanici v Levoči určite nemohli povedať: "Pozrite, ako sa milujú." A to sa týkalo tých, čo obožne počujúvajú kázne o láske k blížnemu, o úcte, pokore, tolerancii a zabudnutí na vlastné ja. Nemáme právo nazývať sa kresťanmi, keď nie sme ani len ľuďmi.

Suchomlinskij hovorí: "Nezabúdaj, že každý tvoj skutok zanecháva stopy v druhých ľuďoch. Nezabúdaj, že okolo teba sú ľudia." Možno aj nám pat-

ria slová Matky Terezy: "Vy ste chudobnejší a biednejší ako umierajúci v uliciach Kalkaty. Lebo nemáte v sebe lásky."

Príliš nahlas spievané piesne, hlučnosť, krik, bezohľadnosť voči okolitiu, rušenie tých, čo sú nablízku - to všetko by sa malo nasmerovať do správnych koľají. Nie je to všetko, že je nás na púti veľa, učme sa aj kultúrne správať.

Mal som možnosť stráviť pár chvíľ s jednou 15-člennou rakúskou skupinou. Ovzdušie? Klud, pokoj, úcta, otvorené sv. Písma, modlitba, meditácia, tiché rozhovory, tiché piesne, nádherný zážitok s kultúrne vyspelými ľuďmi.

Bolo by dobré, keby sme k nášmu prevládajúcemu výletníctvu a k presvedčeniu, že na púti nám nikto nič nemôže zabrániť, pridali oveľa viac slušného správania a duchovnosti.

Pred púťami by mali kňazi viac na to upozorňovať. A nejedná sa len o púte.

Zdá sa, že naše národy si ešte nezaslúžia vonkajšiu slobodu, nielen ako požiadavku spravodlivosti, ale ani ako prejav Božieho milosrdenstva. Ešte sme na to nedorástli. Ako sa budeme správať, keď k nám príde Svätý Otec Ján Pavol II. ?

-MB-

Komu veriť?

Pane, veľa sa hovorí o nás mladých, akí sme nevychovaní, drzí, bezohľadní...

Ale kto nám ukázal, ako máme žiť? Kto nám dal príklad?

Výjdem na ulicu a čo ma čaká? Ľudia, ktorí sa o mňa nezaujímajú, medzi ktorými počujem len oplzlosti a môžem sa naučiť piť, fajčiť, záviďieť - čo viac?

Pane, pre toto si nás stvoril?

V škole počúvam o ideáloch rozvoja spoločnosti, o budovaní socializmu, učím sa o triednej nenávisti, čo sa ako červená niť tiahne dejinami.

A počúvam tiež ako Ťa, Pane, hania!

Hovorí, že nie si a nikdy si neexistoval, že náboženstvo je podvod a výmysel. Od prvej triedy ma nútia zapierať Ťa, zrádzať a dostávam za to judášske jednotky. Chcú ma pripraviť pre život, odovzdávajú mi skú-

senosti - ale tomu mám veriť? Mám sa riadiť takýmto príkladom?

Kde mám hľadať pravdu?

Pôjdem k rodičom a spýtam sa, oni ma klamať nebudú. Daj, Pane, aby mi vedeli poradiť.

Daj, aby každý človek mal niekoho, ku komu môže prísť, na koho sa môže obrátiť vo svojich problémoch.

Ale najprv ešte zájdem do nášho kostolíka, spýtam sa Ťa priamo, čo si o tom myslíš...

Pane, viem, že viera je to najcennejšie a najkrajšie, čo som v živote mohol nájsť. Kľačím pred bohostánkou a napíňa ma pokoj a istota.

Chápem, Pane, že len Ty môžeš byť pre mňa zmyslom života.

Stano /18r/

Boli sme v Pécsi

Do redakcie sme dostali tri reportážne príspevky o európskom ekumenickom stretnutí mládeže v maďarskom meste Pécs v apríli tohto roku. Z Československa sa ho podľa maďarských novín zúčastnilo 1500 mladých ľudí. Domov sa vrátili nadšení a s hlbokými duchovnými zážitkami. Stretnutia usporadúva ekumenické spoločenstvo z francúzskej dedinky Taizé /čít. tézé/. Náplňou sú spoločné spevy, modlitby, meditácie. O hnutí Taizé pripravujeme na pranie čitateľov obsažnejšiu informáciu. Dnes uverejňujeme pozvánku na ďalšie stretnutie:

Ekumenické spoločenstvo TAIZÉ

vás pozýva na

EURÓPSKE STRETNUTIE MLÁDEŽE VÝCHOD - ZÁPAD

POĽSKO, WROCLAW, 28.12.1989 - 2.1.1990

Program

Život v rodinách a spoločenstvách vo Wroclawi a okolí. Dopoludnia spoločné modlitby v každej štvrti, potom výmena skúseností v malých skupinkách s aktívnymi ľuďmi. Denne dve modlitbové stretnutia pre všetkých v rôznych kostoloch mesta. Odpoľudnia stretnutia na rozhovory o rôznych témach.

Ubytovanie

V domoch a na farách. Prinest si so sebou spacák a podložku.

Príchod

Účastníci 15-17 rokov:

Len v skupine s vedúcim nad 20 rokov. Príchod 28.12.89, nie skôr.

Účastníci 17-30 rokov:

Príchod 26.12.89 od 8⁰⁰ do 17⁰⁰ hod.

Účastníci nad 30 rokov:

Príchod taktiež až 28.12.89 a musia napísať, či chcú nocovať alebo im stačí ubytovanie ako pre mladších.

Prihlášky

Prihlásiť sa možno do 1. decembra, jednotlivci aj skupiny.

Tí, čo potrebujú pozvania, nech napíšu už skôr na adresu:

Ks. Jerzy ZYTOWIECKI
ul. Katedralna 4

503 28 WROCLAW
Poľsko

Priateľstvo

Tak bolí táto chvíľa, tento okamih,
že nemôžem sa s Tebou stretnúť,
že v srdci tkvie smútok nevie nik.

Stretnúť...?

Veď nás viac než pohľad spája,
viac než úsmev, viac než dotyk rúk.
Modlitba naše srdcia spája.
Kto vraví, že sa nestretnú?

Tak si želal Majster náš,
aby sme v jeho láske jedno boli.
On učil nás vravieť "Otče náš..."
a načúvať srdcom jeho vôľi.

Stretnúť, či nestretnúť?
Nech sa stane Tvoja vôľa.
V objatie splynúť, či dať si "zbohom"?
No v Kristovi stále si sestrička moja.

Dáša /24r/

Nežné ticho

Pod bramielkom vlasov hľadal si moje čelo.
A z môjho pohľadu chcel si čítať.
Placho sa spustil závoj mihalníc a všetko uletelo.
Zostalo iba nežné ticho...

/Úryvok/

Dáša /24r/

Postoj chvíľu

Pozri - pučia stromy,
rieky - hasia čiernej zeme smäd...
Nechaj na nich svoje oči
a nepovieš: Boha niet!

/Úryvok/

Marta-Lucia /17r/